

კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტი

სოციალურ და ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი

მასობრივი კომუნიკაციის სადოქტორო საგანმანათლებლო პროგრამა

ხელნაწერის უფლებით

ქეთევან ტყემელაშვილი

„მედიაეთიკა და სასამართლო ხელისუფლება“

მასობრივი კომუნიკაციის დოქტორის

აკადემიური ხარისხის მოსაპოვებლად წარმოდგენილი

ავტორეფერატი

სამეცნიერო ხელმძღვანელი: ხათუნა კაჭარავა, სოციალურ მეცნიერებათა დოქტორი,
კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტის პროფესორი

თბილისი, საქართველო, 2024 წელი

სამეცნიერო ხელმძღვანელი:

ხათუნა კაჭარავა - სოციალურ მეცნიერებათა დოქტორი, კავკასიის
საერთაშორისო უნივერსიტეტის პროფესორი

ოფიციალური რეცენზენტები:

ლაურა კუტუბიძე - ჟურნალისტიკის დოქტორი, შოთა რუსთაველის
თეატრისა და კინოს სახელმწიფო უნივერსიტეტის ასოცირებული
პროფესორი

ზაზა ცოტნიაშვილი - სოციალურ მეცნიერებათა დოქტორი მედიის
მიმართულებით, კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტის პროფესორი

დისერტაციის დაცვა შედგება 2024 წლის 7 ოქტომბერს, 14:00 სთ-ზე, კავკასიის
საერთაშორისო უნივერსიტეტის სოციალურ და ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა
ფაკულტეტის სადისერტაციო საბჭოს სხდომაზე.

მისამართი: საქართველო, 0141, თბილისი, ჩარგლის ქუჩა N73, კავკასიის
საერთაშორისო უნივერსიტეტის პირველი კორპუსი, 305-ე აუდიტორია.

დისერტაციის გაცნობა შესაძლებელია კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტის
ბიბლიოთეკაში.

სადისერტაციო საბჭოს მდივანი:

ზაზა ცოტნიაშვილი - სოციალურ მეცნიერებათა დოქტორი მედიის მიმართულებით,
კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტის პროფესორი

ნაშრომის ზოგადი დახასიათება

თემის აქტუალურობა

სამართლის უზენაესობით მართულ დემოკრატიულ სახელმწიფოში უპირველესია სიტყვისა და აზრის გამოხატვის თავისუფლება, ინფორმაციის მიღების, მოძიებისა და გავრცელების უფლება, იქნება ეს ზეპირად, წერილობით თუ პრესისა და გამოხატვის სხვა საშუალებით. სიტყვისა და აზრის თავისუფლება, თავის მხრივ, გულისხმობს განსაკუთრებულ მოვალეობასა და პასუხისმგებლობას, მოიცავს პიროვნებისა და ღირსების, პირადი თუ საზოგადოებრივი ცხოვრების პატივისცემას, ნებისმიერი ნიშნით დისკრიმინაციის დაუშვებლობას, ჰუმანურ დამოკიდებულებას შეფასებისა და კრიტიკის დროს, რაც საზოგადოებრივ ინტერესს ემსახურება.

იმის გათვალისწინებით, რომ, როგორც მედიის, ასევე სასამართლო ხელისუფლების წარმომადგენლებს განსაზღვრული აქვთ თავიანთი პროფესიული ეთიკის წესები, საკითხი ორმაგ აქტუალურობას იძენს.

მედიას განსაკუთრებული როლი აკისრია საზოგადოებრივი აზრის ფორმირებაში. მას გააჩნია უნარი ინფორმაციის საფუძველზე შექმნას საზოგადოებრივი აზრი ან ზემოქმედება მოახდინოს მასზე. მედიას გააჩნია „ძალაუფლება“, საზოგადოებას მიაწოდოს ობიექტური და გადამოწმებული ინფორმაცია მართლმსაჯულების განხორციელების თაობაზე. თუკი მედია მიკერძოებული იქნება კონკრეტული საკითხების გაშუქების დროს, ფაქტი უარყოფით დამოკიდებულებას გამოიწვევს საზოგადოებაში. უფრო მეტიც, ეს შესაძლოა სასამართლო ხელისუფლებისადმი ნდობის დაკარგვის საფუძველიც კი გახდეს. მედიის, როგორც ე.წ. „მეოთხე ხელისუფლების“ არსი, ყველაზე ნათლად იკვეთება მისი ზემოქმედების განხორციელების ასპექტში.

რეალობაა, რომ სასამართლოდან ერთი მხარე ყოველთვის უკმაყოფილო მიდის და, შესაბამისად, მართლმსაჯულებაზე განაწყენებულთა რაოდენობა არც თუ მცირეა. ამასთან, საზოგადოებაში ნეგატიური აზრის ჩამოყალიბებას ხშირად ხელს უწყობს, მედიის მხრიდან საკითხის არაობიექტური გაშუქება კონკრეტული პირების ინტერესების სასარგებლოდ. მოსამართლეს არ აქვს კომენტარის გაკეთების უფლება და მისი მხრიდან დუმილი შესაძლოა, არასწორად იქნას აღქმული.

თემა აქტუალურია იმდენად, რამდენადაც მასში თავმოყრილია მესამე და „მეოთხე“ ხელისუფლებების როლისა და პროფესიულ ეთიკაზე დაყრდნობით მომზადებული, თანამედროვე მაგალითებით განხილული და გადმოცემული თემატიკის კვლევა და ანალიზი, რაც დღემდე ნაკლებად არის შესწავლილი.

თემის აქტუალობას განაპირობებს ისიც, რომ შესწავლილი გვაქვს, რა რეგულაციებია დასაცავი მედიისა და სასამართლო ხელისუფლებას შორის ურთიერთობის დროს, როგორი ფორმითა და სტანდარტებით უნდა მომზადდეს და გაშუქდეს სასამართლო თემატიკა, სად უნდა გადიოდეს ზღვარი ჟურნალისტურ ეთიკას, პროფესიონალიზმსა და „სენსაციას“ შორის, როგორი მიდგომებია საჭირო პროფესიული სტანდარტების გამოყენებისა და გაშუქების დროს.

საკვლევი პრობლემა

მედიაეთიკის საკითხები მკვლევრებისთვის ყოველთვის ინტერესის საგანს წარმოადგენს, რადგან ჟურნალისტების მიერ მომზადებული მასალა ვერ ჩაითვლება სრულყოფილად, თუ მასში არ იქნება გათვალისწინებული ეთიკური რეგულაციები. ჩვენი კვლევის პრობლემა ეთიკის ყველაზე რთულსა და საპასუხისმგებლო სეგმენტს, მედიისა და სასამართლო ხელისუფლების ურთიერთდამოკიდებულების, ეთიკური დილემებისა და არსებული ეთიკური თუ სამართლებრივი რეგულაციების შესწავლას და გაანალიზებას ეხება.

კვლევის პერიოდში დიდძალი სამეცნიერო თეორიების, საკანონმდებლო ბაზის, მედიაში არსებული მასალების შესწავლის საფუძველზე ნათელი გახდა, რომ მესამე და „მეოთხე“ ხელისუფლებას შორის კონსენსუსი ჯერ კიდევ არ არის მიღწეული. შესამჩნევია აღნიშნულ „ორ ხელისუფლებას“ შორის დისკუსიის დეფიციტი, რაც **საკვლევი პრობლემის** განსაკუთრებულ მნიშვნელობაზე მიუთითებს.

მედიაეთიკისა და სასამართლო ხელისუფლების ურთიერთდამოკიდებულების შესახებ არსებული ცოდნის მოძიება, შეფასება, სინთეზირება, მთავარი სირთულეებისა და ხარვეზების გამოვლენა ჟურნალისტთა პროფესიონალიზმის

ამაღლებისა და სასამართლო ხელისუფლების დისკრედიტაციის დაძლევის მნიშვნელოვანი საფუძველია.

ნაშრომის საკვლევი პრობლემა ძირითადად თეორიული და პრაქტიკული ხასიათისაა; გამოკვეთილია თეორიული ნაწილი, რომელიც მედიაეთიკისა და მედიასამართლის მიმართულებით ცოდნის გაფართოებას ისახავს მიზნად; ასევე შესწავლილია არაერთი პრაქტიკული მაგალითი, რომელსაც გავყავართ საკვლევ პრობლემებამდე. ამდენად, კვლევიდან გამომდინარე, მიღებული დასკვნები და შედეგები გამოადგებათ პრაქტიკულ საქმიანობაში როგორც მედიის, ასევე სამართლის სფეროს წარმომადგენლებსაც.

ნაშრომს პრაქტიკული ღირებულებაც გააჩნია იმდენად, რამდენადაც ის ყოველდღიურ საქმიანობაში უთუოდ გამოადგება ჟურნალისტებსაც და სასამართლოს წარმომადგენლებსაც.

მიზნები და ამოცანები

საკვლევი თემის მიზანია განვსაზღვროთ მედიაეთიკისა და სასამართლო ხელისუფლების ურთიერთობის სტანდარტები. ამისათვის შევისწავლეთ არაერთი სიუჟეტი და პუბლიკაცია, რომელშიც დარღვეულია, ან პირიქით, სრულყოფილად არის დაცული მედიაეთიკის სტანდარტები. ამასთან, ჩვენი მიზანი იყო, გაგვეანალიზებინა სასამართლოს დამოკიდებულება მედიისადმი; რამდენად იცავდა თავად სასამართლო ხელისუფლება (კანონიდან გამომდინარე) მედიისადმი პროფესიულ ეთიკას.

კვლევის მიზნის მისაღწევად ფორმულირებულია ამოცანები:

1. პროფესიული ეთიკის, მედიაეთიკის, იურიდიული ეთიკის ცნებების დეფინიცია, არსებული ნორმატიული, სამართლებრივი ბაზების ეთიკური სტანდარტების შესწავლა და მიმოხილვა, მოსამართლეთა პროფესიული საქმიანობის, მორალური კრიტერიუმებისა და პროფესიული ეთიკის სტანდარტების ანალიზი;

2. სასამართლო საკითხების გაშუქების თავისებურების და მედიის გავლენის გამოკვეთა საზოგადოებაში მიმდინარე დემოკრატიულ პროცესებზე;
3. ჟურნალისტისა და მოსამართლის პროფესიაში მედიაეთიკისა და მედიასამართლის დილემებისა და ინტერესთა კონფლიქტის პრობლემების განხილვა. არსებული პრაქტიკული მაგალითების საფუძველზე, ორივე პროფესიაში ეთიკური პრინციპების გამოყენების ინტენსივობის დადგენა.
4. პროფესიული ეთიკური კანონების დაცვის გამოყენებით სასამართლო სისტემის მიმართ ნდობის ამაღლება და განმტკიცება.

საკვლევი კითხვები

1. რა პროფესიული ეთიკის სტანდარტები აქვს მედიას და სასამართლო ხელისუფლებას?
2. როგორია მედიის გამოხატვის თავისუფლების ფორმები და ნორმები და რაში მდგომარეობს მედიასამართლისა და მედიაეთიკის დილემები?
3. როგორია მოსამართლეთა გამოხატვის თავისუფლების ფარგლები და რა როლს თამაშობს ის პროფესიული ეთიკის დარეგულირების პროცესში?
4. როგორ იკვეთება ინტერესთა კონფლიქტის პრობლემა ჟურნალისტისა და მოსამართლის პროფესიებში?

ჰიპოთეზა

არაერთი ჟურნალისტი არაკვალიფიციურ სიუჟეტებს ამზადებს სასამართლო თემატიკაზე, რაც ნეგატიურ საზოგადოებრივ აზრს აყალიბებს სასამართლო სისტემის (მოსამართლეების) შესახებ, აკნინებს ინსტიტუტის დამოუკიდებლობას და ზიანს აყენებს ქვეყნის დემოკრატიზაციის პროცესს. გვხვდება შემთხვევები, როცა სასამართლოც, კანონიდან გამომდინარე, ერთი შეხედვით არღვევს ჟურნალისტთა უფლებებს, რაც აუცილებლად დასარეგულირებელია, როგორც საკანონმდებლო, ასევე, თვითრეგულირების ფარგლებში.

ლიტერატურის მიმოხილვა

საკვალიფიკაციო ნაშრომი ძირითადად ეყრდნობა ქართველ და უცხოელ მეცნიერთა თეორიულ ნაშრომებს და კვლევების შედეგებს. განხილულია, რატომ არის აუცილებელი ჟურნალისტიკისათვის ეთიკური სტანდარტების დაცვა და როგორ ზემოქმედებს ინფორმაცია საზოგადოებაზე.

ავტორთა ჯგუფის წიგნი - „**ჟურნალისტიკა**“ მნიშვნელოვანი ქართული გამოცემაა, სადაც სხვა თემებთან ერთად, საუბარია, ზოგადად, მედიის ეთიკურ სტანდარტებზე. წიგნში აღნიშნულია, რომ მედია უნდა ემსახურებოდეს საზოგადოებას, ვინაიდან ის სოციალური კონტროლის ერთგვარ ინსტრუმენტსაც წარმოადგენს და შეასრულოს „საზოგადოებრივი გუშაგის სასიცოცხლოდ აუცილებელი როლი“; „გაავრცელოს საზოგადოებრივი ინტერესის შემცველი ინფორმაცია“. (ავტორთა ჯგუფი, 2017) სახელმძღვანელომ პირველი თავის სამივე ქვეთავზე მუშაობისას გაგვიწია დახმარება ეთიკური კოდექსების შესწავლის, გაანალიზებისა და შეფასების კუთხით.

მით უფრო, რომ მედიის ეთიკური კოდექსები, ამა თუ იმ ფორმით, დაინერგა კომუნიკაციების პრაქტიკულად ყველა სფეროში. მანამდე ჟურნალისტიკაში არსებული ეს წესები ეტაპობრივად ჩამოყალიბდა ეთიკურ სტანდარტებად, რომლებმაც მოიცვა თითქმის ყველა სფერო. თანამედროვე პროცესების სწრაფმა განვითარებამ და მიმდინარე ტექნიკურმა სიახლეებმა კი დიდი გავლენა მოახდინა როგორც მედიაზე, ისე მთელ საზოგადოებაზე.

მკვლევართა ჯგუფი, რომლებიც სწავლობენ მედიის თვითრეგულირების საკითხებს საქართველოში, გამოყოფენ „აირექსის“ (IREX - საერთაშორისო კვლევისა და გაცვლების საბჭოს თბილისის ფილიალი) კვლევას და აღნიშნავენ, რომ საზოგადოებაში არ არსებობს მოთხოვნა ეთიკურ და პროფესიულ ჟურნალიზმზე. თავად მედია და საზოგადოებაც ნაკლებად არის დაინტერესებული, მოახდინოს თვითრეგულირების ინსტიტუციონალიზება. ზოგიერთმა დაგმო კიდევ ის, როგორც ცენზურის ერთ-ერთი ინსტრუმენტი. პროფესიული სტანდარტები მედიაში დღეს შეზღუდვად უფრო არის მიჩნეული, ვიდრე პროფესიონალიზმის ერთ-ერთ აუცილებელ კომპონენტად. (ავტორთა ჯგუფი, 2017)

საქართველოში მედიის თვითრეგულირების პროცესის ჩამოყალიბება ამჟამადაც მიმდინარეობს და ამიტომაც ჟურნალისტური ეთიკის პრობლემების საკითხების განხილვა კვლავაც აქტუალურია.

უმაღლესი პროფესიული სტანდარტი მიიღწევა თვითრეგულირების მექანიზმებით, სამართლებრივი რეგულირების აუცილებლობის მინიმუმამდე გამოყენებით. სიტყვის თავისუფლება და ჟურნალისტური ეთიკა ისეთივე განუყოფელ ცნებებს წარმოადგენენ, როგორც თავისუფლება და პასუხისმგებლობა. პასუხისმგებლობა გარკვეულწილად ზღუდავს თავისუფლებას, ხოლო ჟურნალისტურ საქმიანობაში კი თავისუფლებას ზღუდავს პროფესიონალიზმი, რომელიც, თავის მხრივ, პასუხისმგებლობის ტოლფასია.

ნაშრომზე მუშაობისას გვერდს ვერ ავუვლიდით პარიზის უნივერსიტეტის პროფესორის - **კლოდ-ჟან ბერტრანის** სახელმძღვანელოს - „**მედიის თვითრეგულირების ქრესტომათია**“. წიგნი დაგვებმარა პარალელებისთვის და ეთიკის როლის კიდევ უფრო სიღრმისეული გააზრებისთვის ნაშრომის პირველსა და მეორე თავში. ავტორი მიიჩნევს, რომ მედიაეთიკა მოიცავს პროფესიონალების მიერ შემუშავებული პრინციპებისა და წესების ერთობლიობას. სასურველია, ამ ნორმების შემუშავება მოხდეს მომხმარებელთან თანამშრომლობის გზით, რათა უკეთ ემსახუროს მოსახლეობის ყველა ჯგუფს თუ არა უმეტესობას მაინც. იმისათვის, რომ მედიამ შეინარჩუნოს პრესტიჟი და დამოუკიდებლობა, ღრმად უნდა გააცნობიეროს თავისი უპირველესი მოვალეობა - უზრუნველყოს კარგი საზოგადოებრივი სამსახური. (ბერტრანი, კ.ჟ., 2004)

მედიაეთიკა ჟურნალისტთა ვალდებულებებზე მსჯელობაა. ეს მოვალეობები მოიცავს მედიის წარმომადგენელთა როგორც ადამიანურ, ასევე პროფესიულ უფლებებს. უფლებები ნაწილობრივ გარანტირებულია კანონმდებლობით, ნაწილობრივ ასახულია ამა თუ იმ კოდექსში, რომლის მიხედვით ჟურნალისტებს ყველაზე მეტად მოეთხოვებათ იყვნენ ანგარიშვალდებულნი სწორედ საზოგადოების წინაშე.

ბერტრანი იხსენებს იმ პერიოდსაც, როცა მედიაეთიკის ხსენებაზეც კი პროფესიონალები ბრაზმორეული შენიშვნებით რეაგირებდნენ. მისი თქმით, მედიაეთიკის მიმართ ინტერესის ახალი ტალღა იუნესკოს, ევროსაბჭოს,

ჟურნალისტთა საერთაშორისო ფედერაციის, პრესის საერთაშორისო ინსტიტუტის ეგიდით, ჯერ კიდევ 1970-იან წლებში აგორდა, რაც განპირობებული იყო სამოციანი წლების საყოველთაო საპროტესტო დემონსტრაციებით. (ბერტრანი, კ.ჟ., 2004)

ბერტრანის აზრით, ეთიკისთვის მთავარ დაბრკოლებას ჟურნალისტური ტრადიციები წარმოადგენს. სიზარმაცე, ბიუროკრატიული უგრძნობლობა, სუსტი წარმოსახვა ქმნის რუტინას, როცა, ძირითადად, ერთი და იგივე სფეროები შუქდება; ყურადღება ერთსა და იმავე მოვლენებს ექცევა; ქვეყნდება პრესრელიზები; ერთი და იმავე ექსპერტების მცირე ჯგუფი იძლევა კონსულტაციებს, ნაკლები ყურადღება ეთმობა საუკეთესო, მაგრამ ნაკლებად ცნობილ წყაროებს, მაგალითად, სპეციალიზებულ ჟურნალებსა და მოაზროვნე სპეციალისტებს.

ეთიკას და მედიის ანგარიშვალდებულების სისტემებს რამდენიმე მიზანი აქვთ: მედია უკეთ ემსახუროს საზოგადოებას; აღადგინოს მედიის პრესტიჟი მოსახლეობის თვალში; სხვადასხვა საშუალებით დაიცვან სიტყვისა და პრესის თავისუფლება; შესძინოს პროფესიას ის დამოუკიდებლობა, რაც დემოკრატიის დამკვიდრებასა და საზოგადოებრივი კეთილდღეობის გაუმჯობესებაში მის როლს განაპირობებს.

საზოგადოების ქცევისა და მასზე ზემოქმედების შესასწავლად გამოვიყენეთ **ჯ.ა. ჯაქსა და მ.ს. პრიჩარდის** განსაზღვრება ეთიკის, როგორც ჩვენი ცხოვრების წესის შესახებ. იგი განიხილავს, რა არის სწორი და მცდარი, სამართლიანი და უსამართლო, კეთილი და ბოროტი, კარგი და ცუდი, პასუხსაგები და არაპასუხსაგები. (უილკოქსი, დ.ლ., კამერონი, გ.ტ., 2011).

ნაშრომში გამოყენებულია **დენის ლ. უილკოქსისა და გლენ ტ. კამერონის წიგნი** - „საზოგადოებასთან ურთიერთობა, სტრატეგია და ტაქტიკა“; ავტორები მიიჩნევენ, რომ ადამიანის ქცევა არა მხოლოდ მისი ცნობიერებით იზომება, არამედ საზოგადოების, პროფესიული ჯგუფისა და ამ ადამიანის დამქირავებლის მიერ დაწესებული ნორმებითაც. რთულია იმის დადგენა, რა არის ეთიკური, რადგან ადამიანებს „კარგისა“ და „ცუდის“ განსხვავებული სტანდარტები და აღქმა აქვთ. ავტორები გამოყოფენ საზოგადოებასთან ურთიერთობის პროფესიონალებს, რომელთაც რასაკვირველია, მძიმედ აწევთ ეთიკური გადაწყვეტილებების ტვირთი. მათ მხედველობაში უნდა მიიღონ და გაითვალისწინონ: 1. საზოგადოებრივი ინტერესი, 2. დამსაქმებლის კერძო ინტერესი, 3. საზოგადოებასთან ურთიერთობის

პროფესიის სტანდარტები და 4. თავიანთი პროფესიული ღირებულებები. რეალობაში კი სწორი ეთიკური გადაწყვეტილებების მიღება ხშირად ის კომპლექსური პროცესია, რომელშიც მრავალი ფაქტორის გადაწყვეტილება ხდება საჭირო.

ნაშრომის პირველი და მეორე თავი სრულყოფილი ვერ იქნებოდა **დეფლორი/დენისის სახელმძღვანელოს - „მასობრივი კომუნიკაციის გააზრებისთვის“** - გარეშე, რადგან ავტორი გვასწავლის, რომ ეთიკა არის „სწორი“ საქციელი, მაგრამ საქმე ისაა, რომ ეს განსხვავებულ ადამიანებს განსხვავებულად ესმით. ამიტომ მედიაეთიკას სერიოზული ყურადღების მიქცევა სჭირდება, განსაკუთრებით იმ საზოგადოებაში, სადაც მოთხოვნილება ეთიკაზე ყველა სფეროში მაღალია. (დეფლორი, მ., დენისი, ე., 2009)

ავტორები მიიჩნევენ, რომ მედიის ეთიკა არ წარმოადგენს ბუნდოვან ცნებას, რადგან საზოგადოებასთან ურთიერთობის პროცესში თავად საზოგადოებაც ხდება პროცესის თანამონაწილედ, დამკვირვებელიც და კრიტიკოსიც. ეს ყოველდღიურობა კი წარმოშობს კონკრეტულ ეთიკურ პრობლემებს. ეთიკური დილემები ვლინდება მედიაკონტენტის მიმართულებითაც. რა თქმა უნდა, აქვე იგულისხმება თვითონ მედიის თანამშრომლების ქცევის საკითხებიც.

დეფლორი/დენისის განმარტებით, მედიის ეთიკა სამ საკითხს მოიცავს: ა) რეპორტაჟების მომზადებისა და სხვა საქმიანობის დროს სიზუსტისა და სამართლიანობის დაცვას; ბ) რეპორტიორების ქცევას, განსაკუთრებით, წყაროსთან მიმართებაში; გ) ინტერესთა კონფლიქტის თავიდან აცილებას.

მედიის ეთიკის სტანდარტული კოდექსის ჩამოყალიბება რთულ საკითხს წარმოადგენს. სიძნელეა ის, რომ ეთიკის კოდექსებისა და წესების უმეტესობა ზოგადი ხასიათისაა და ყველა ვითარებას არ შეესაბამება.

სასამართლო ხელისუფლებისა და მედიის ურთიერთობების თეორიული თუ პრაქტიკული ანალიზის პროცესში (III და IV თავები) განსაკუთრებული დახმარება აღმოგვიჩინა ამერიკის შეერთებულ შტატებში 2014 წელს გამოცემულმა სახელმძღვანელომ - **„მედია და სამართალი“ - ავტორები - დევიდ კოლერი, ლიი ლევინი, დევიდ არდია, დეილ კოჰენი, მარი-როუზ პარანდრე.** (Kohler, D., Levine L., Andria, D., Cohen D., Papandrea, M-R. , 2014) ავტორებს შესწავლილი აქვთ სასამართლო ხელისუფლებისა და მედიალანდშაფტის ერთიანობა, მედიისა და კანონის

ურთიერთკავშირი; განსაკუთრებული ყურადღება გამახვილებულია იმ ფაქტებზე, რომელსაც ჟურნალისტები და მოსამართლეები აწყდებიან ყოველდღიურ საქმიანობაში. ავტორებს გაანალიზებული აქვთ ფუნდამენტური დეფინიციური და კონსტიტუციური საკითხები; ახსნილი აქვთ, როგორ განვსაზღვროთ მედია 21-ე საუკუნეში; განსაკუთრებით საინტერესოა კვლევა, რომელიც შეეხება ინფორმაციის შეგროვებასა და მათ კანონიერ გავრცელებას.

ნაშრომზე მუშაობის პროცესში განსაკუთრებით საინტერესო აღმოჩნდა კიდევ ერთი თეორიული სახელმძღვანელო - 2013 წელს გამოცემული „**მედიის გავლენების კვლევა იურისპრუდენციაზე**“ - მილი სინგისა და ომ პრაშაკ სინგის თანაავტორობით. (Singh, M., Singh, P.O., 2013)

წიგნში გაანალიზებულია მედიისა და სასამართლოს ურთიერთობის ურთულესი პროცესი. სახელმძღვანელოში მედია წარმოდგენილია, როგორც საზოგადოების უპირველესი მეთვალყურე; სასამართლო ხელისუფლება კი, როგორც ადამიანთა უმთავრესი დამცველი ნებისმიერი სახის უსამართლობისაგან. ავტორთა აზრით, დემოკრატიულ გარემოში ორივე ინსტიტუტი მუშაობს ადამიანთა უფლებების მხარდასაჭერად; გაანალიზებულია, რომ მედია და სასამართლო განუყოფელი ინსტიტუტებია იმ განვითარებულ სახელმწიფოებში, სადაც ადამიანთა უფლებები პრიორიტეტულია.

მედიის პროფესიულ საქმიანობასთან აქტიურადაა დაკავშირებული მედიასამართალი. მათი პროფესიული მოვალეობის შესრულებისას გამოიკვეთა, რომ აუცილებელია, დამკვიდრდეს და მოწესრიგდეს სამართლებრივი რეგულირების ნორმები. ამ საკითხთან მიმართებაში **თამარ ალფაიძე** თავის სახელმძღვანელოში „**მედია სამართალი**“ აღნიშნავს, რომ „მედია საშუალებების მოღვაწეობის პროცესში წარმოშობილ საზოგადოებრივ ურთიერთობათა არსი და თავისებურებანი აუცილებლად მოითხოვენ სამართლებრივ რეგულირებას, რამაც განაპირობა სამართლის ახალი კომპლექსური დარგის - მედია სამართლის წარმოშობა. მედია სამართალში იურისპრუდენცია და ჟურნალისტიკა მჭიდროდ გადაეჯაჭვა ერთმანეთს, შეავსეს ერთმანეთი და შექმნეს სამართლებრივ ნორმათა მწყობრი სისტემა. მედია სამართალი შეიძლება დავახასიათოთ როგორც კანონმდებლობის და სამართლის დარგი, როგორც მეცნიერება და სასწავლო დისციპლინა“. (ალფაიძე, 2008)

მედიის დეფინიციასა და მისი საქმიანობის მნიშვნელოვან ასპექტებს ეხება ავტორთა ჯგუფის მიერ გამოცემული სახელმძღვანელო, სახელწოდებით - „მედიასამართალი“. ეს შედარებით ახალი გამოცემაა და დღემდე სხვა თანამედროვე ლიტერატურა მედიასამართლის მიმართულებით არ გვხვდება. ავტორები მიიჩნევენ, რომ „მედიასამართალი, როგორც სამართლის დარგი, ინტერდისციპლინურ დარგად უნდა იქნეს მიჩნეული“ და „მედია სამართლის ძირითად პრინციპებზე საუბრისას ყურადღება გამახვილებულ უნდა იქნეს მის მთავარ როლზე თანამედროვე, ყოველდღიურ ცხოვრებაში. მედიასამართლის უმთავრესი პრინციპების მხოლოდ ჩამოთვლა არ შეიძლება აღნიშნული სფეროს სრულყოფილად დახასიათების წინაპირობა გახდეს. პრინციპებში მოიაზრება როგორც მედია საშუალების მიერ საქმიანობის განხორციელების სამართლებრივ დონეზე მოწესრიგება, ისე - მისი ფუნქციონირების მნიშვნელობა დემოკრატიულ სახელმწიფოში“. (ჯორბენაძე, 2014)

ნაშრომში გამოყენებულია ერთი ქართული და ორი უცხოენოვანი სტატია, რომელთა განხილვამ და პარალელების გავლებამ ქართულ რეალობასთან ძალიან საინტერესო სინთეზი მოგვცა.

საყურადღებოა, სამართლის დოქტორის, ევროპის უნივერსიტეტის პროფესორის, თამარ ლალიაშვილის სტატია: „სასამართლოს დამოუკიდებლობის მნიშვნელობა და მისი უზრუნველყოფა“. (ლალიაშვილი თ., 2021) სტატია მიზნად ისახავს მკითხველს გააცნოს სასამართლოს დამოუკიდებლობის ორი სახე: სასამართლოს ინსტიტუციური და ინდივიდუალური დამოუკიდებლობა, მათი ურთიერთმიმართება, სასამართლოს, როგორც ინსტიტუციური, ასევე ინდივიდუალური დამოუკიდებლობის დღეს არსებული პრობლემატური საკითხები და შესთავაზოს მათი გადაჭრის გზები. დამოუკიდებლობა ნიშნავს არა მხოლოდ პროფესიული, ღირებულებითი შეხედულებების სისტემას სასამართლო ფუნქციების განხორციელებისას, აგრეთვე, ხელისუფლების სხვა შტოებთან, განსაკუთრებით, აღმასრულებელ ხელისუფლებასთან მიმართებით გარკვეულ სტატუსს, რომელიც ობიექტურ პირობებსა თუ გარანტიებზეა დამყარებული.

განსაკუთრებულად საყურადღებოა სასამართლოს დამოუკიდებლობის საკითხი საზოგადოებასთან მიმართებაში. სასამართლოს განაჩენები შეიძლება, კრიტიკის საგნად იქცეს. მიმდინარე პროცესის გაშუქებისას მედიის მხრიდან

კრიტიკული მოსაზრებების გამოთქმა დასაშვებია, მაგრამ, კანონით უნდა იქნას დაცული სასამართლოს დამოუკიდებლობა როგორც მედიის, ასევე დაინტერესებული მხარეებისა და საზოგადოების ნაწილის ზემოქმედებისაგან.

კანონის უზენაესობის დამკვიდრების მთავარ კრიტერიუმს წარმოადგენს არა მხოლოდ ის, რომ უზრუნველყოფილი იყოს სასამართლოს დამოუკიდებლობა, არამედ სასამართლო ასევე უნდა წარმოჩნდეს დამოუკიდებლად, რათა მოიპოვოს და განამტკიცოს საზოგადოების მხრიდან ნდობა.

თემის აქტუალურობიდან გამომდინარე, ავტორი სწორად წარმოაჩენს სტატიის ძირითად ასპექტებს, რაც ნაშრომის ძლიერ მხარედ უნდა ჩაითვალოს. ნაშრომზე დაყრდნობით იკვეთება, რომ როგორც ინსტიტუტის - სასამართლოს, ისე პროფესიის - მოსამართლის დამოუკიდებლობის საკითხი სახელმწიფოს უმთავრესი ფუნდამენტია, რაც კავშირშია ეთიკასთან და მართლმსაჯულების სამართლიანად განხორციელების პრინციპებთან.

სტატიაში **”Media Ethics and Media Law: The Transformation of Moral Obligation into Legal Principle“** (Drechsel, 2012) განსაკუთრებით საყურადღებოა სტატიის პირველი თავი, რომელშიც მიმოხილულია საზღვარგარეთული სასამართლოს პრაქტიკა და საინტერესო სასამართლო დავები. რა შემთხვევაში შეიძლება დაარღვიოს ესა თუ ის კანონი ჟურნალისტმა და რა ითვლება დარღვევად მათ პრაქტიკულ საქმიანობაში. ეს არის სრულიად განსხვავებული მიდგომები და ძალიან საინტერესო პარალელების გავლება საქართველოსთან მიმართებაში. ავტორის აზრით, მთავარია პრესამ ტოლერანტულობასთან მიახლოებულად მიიღოს ეთიკური საჯარო სტანდარტი და ცადოს მისი პრაქტიკაში გამოყენება. სტატიაში მოყვანილია აშშ უზანესი სასამართლოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილება ერთ-ერთ საქმეზე - ჟურნალისტმა დაარღვია კანონი წყაროს კონფიდენციალურობის დაცვის შესახებ, რითაც არ შეასრულა გაუთქმელობის დაპირება. სასამართლომ თავად დააკისრა ჟურნალისტს პასუხისმგებლობა კანონსა და ეთიკას შორის საზღვრების დარღვევაზე. სასამართლომ მიიჩნია, რომ ჟურნალისტს ეკისრება მნიშვნელოვანი ვალდებულება და მისი ჯეროვნად შესრულება, რადგან დიდია, თავად საზოგადოების მხრიდანაც, მედიის მიმართ მოლოდინი. სასამართლომ მიიჩნია, რომ ჟურნალისტებმა არ უნდა დაარღვიონ ელემენტარული მორალური შეხედულებები.

გერმანელი ავტორი სტატიისა „მედიაეთიკა და მედიის ხარისხი“ (Schicha, 2003) ერთ-ერთ ქვეთავში საუბრობს იმ ნორმატიულ მოთხოვნებზე, რომელიც დადგენილი აქვთ გერმანელ ჟურნალისტებს თავიანთ საქმიანობაში. ნაშრომი უფრო მეცნიერული ხასიათისაა. მასში საუბარია, რა დიდი მნიშვნელობა ენიჭება როგორც ინდივიდუალურ, ასევე საჯარო და ინსტიტუციურ ეთიკას. მკვლევარი მომოიხილავს მედიაეთიკის საფეხურებს გერმანიის მაგალითზე და აღნიშნავს, რომ აუცილებელია, თითოეულმა მათგანმა დაიცვას მედიაეთიკის ხარისხის ის კრიტერიუმები, რომლებიც შემუშავებულია გერმანიის პრესის საბჭოს მიერ. სტატიიდან ირკვევა, რომ გერმანიის პრაქტიკაში თითქმის შეუძლებელია ჟურნალსტმა დაიცვას ეთიკის იდეალური სტანდარტები, რადგან იდეალურ და პრაქტიკულ ნორმებს შორის თანხმობის მიღწევა თითქმის ყველა მათგანისათვის დიდ სირთულეს წარმოადგენს. გერმანული მაგალითის მიხედვით, შესაძლოა, პარალელები მოიძებნოს საქართველოში დღეისთვის არსებულ მედიაგარემოსთან - რამდენად იცავენ ჟურნალისტები მედიაეთიკის სტანდარტებს და როგორი ხარისხით მიეწოდება ინფორმაციები საზოგადოებას.

ნაშრომის I თავისთვის გამოვიყენეთ ავტორთა ჯგუფის მიერ საქართველოში ახლახან გამოცემული „იურიდიული ეთიკა“, რადგან წიგნის მეორე კარში საუბარია მოსამართლეთა პროფესიული ეთიკის შესახებ. როგორც მედიამ, ისე საზოგადოებამ კარგად უნდა გააცნობიეროს, რომ „დამოუკიდებელი სასამართლოს/მოსამართლეების გარეშე შეუძლებელია, ადამიანის უფლებათა და თავისუფლებათა სათანადოდ უზრუნველყოფა. ამიტომ, სასამართლო სისტემის დამოუკიდებლობა არის არა თვითმიზანი ან კონკრეტული მოსამართლის პრივილეგია, არამედ, იგი წარმოადგენს უმნიშვნელოვანეს საჯარო ინტერესს - მოსამართლეებს მიეცეთ ადამიანის უფლებებისა და თავისუფლებების განსაზღვრისა და დაცვის ფუნქციის ეფექტიანად განხორციელების შესაძლებლობა“. (ავტორთა ჯგუფი, 2021) ამასთან, უნდა იცოდნენ, ასევე, რომ „მოსამართლის შინაგანი თავისუფლება - ინდივიდუალური მოსამართლის დამოუკიდებლობა - ეს არის ქვაკუთხედი, რომელზეც დგას მართლმსაჯულება და ყველა სხვა სუბიექტი უნდა მოერიდოს ისეთ საკითხებთან შეხებას, რომელიც შეიძლება, თუნდაც მოჩვენებით, დაკავშირებული უნდა იყოს

მოსამართლის შინაგანი დამოუკიდებლობის შეზღუდვასთან“. (ავტორთა ჯგუფი, 2021)

უცხოელი და ქართველი მედია მკვლევრების თვალსაზრისები მედიაეთიკის სტანდარტებთან დაკავშირებით განსხვავებულია, თუმცა ყველა თანხმდება იმაზე, რომ მედიამ აუცილებლად ეთიკურად და პროფესიული პასუხისმგებლობით უნდა გააშუქოს საზოგადოებისათვის საინტერესო და აქტუალური მოვლენები.

ქართველი მკვლევრების ნაშრომებში ასახულია ქართული რეალობის ძალიან მტკივნეული და სენსიტიური მიდგომა მედიაეთიკის საკითხისადმი. შესაბამისად, საქართველოში, ამ მხრივ, კიდევ ბევრია სამუშაო. დასახვეწია ეთიკური ნორმები, სტანდარტები და რეგულაციები.

მიუხედავად იმისა, რომ თავად სიტყვა „ეთიკა“ ეტიმოლოგიურადაც ქცევასთან ასოცირდება, ქცევა - ინდივიდუალურობასთან, ინდივიდუალურობა კი კონკრეტულ სიტუაციაში შესაბამისად მოქცევას გულისხმობს და ერთგვარად დაუწერელ კანონადაც მოიაზრება.

კვლევის თეორიული საფუძვლები

მედია განსაკუთრებულ გავლენას ახდენს საზოგადოების ცნობიერებასა და ქცევაზე. ეს პროცესი ასახულია მედიის თეორიებშიც. განვიხილოთ ჩვენი ნაშრომისთვის რელევანტური თეორიული საფუძვლები.

მედიის მიმართულებით გამოყენებული რელევანტური თეორიები:

ნაშრომზე მუშაობისას საზოგადოების ქცევის მიზეზების დასადგენად გამოვიყენეთ **სოციალურ-კოგნიტური თეორია**, რათა დაგვედგინა მასებზე მედიისა და სასამართლო სისტემის გავლენები.

ნაშრომის IV თავზე, კვლევებზე მუშაობისას ერთ-ერთ აუცილებელ თეორიულ ბაზად დაგვჭირდა **კულტივაციის თეორია**, გამომდინარე იქიდან, რომ თვალნათლივ გვეჩვენებინა მედიის გავლენების საზოგადოების ცნობიერებაზე.

ინფორმაციის გადაცემისა და აღქმის თავისებურებების შესასწავლად კი გამოვიყენეთ **ინოვაციათა დიფუზიის თეორია**.

რაც შეეხება, **გამოყენებისა და კმაყოფილების** თეორიას, ის დაგვეხმარა, განგვესაზღვრა მედიამომხმარებლის მოტივები და ქცევები; ხოლო **დარწმუნების ეფექტი** - მედიის ზემოქმედების შესასწავლად.

სამართლის მიმართულებით გამოყენებული რელევანტური თეორიები:

სამართლის მიმართულებით ოთხივე თავში უპირველესად გამოვიყენეთ **ნორმატიული თეორია**; ის განსაკუთრებით რელევანტური აღმოჩნდა IV თავზე მუშაობის პროცესში იმდენად, რამდენადაც დაკავშირებულია მასობრივი ინფორმაციის საშუალებების ფუნქციონირების შესწავლასა და რეკომენდაციების გაცემასთან.

I და II თავზე მუშაობის პროცესში აუცილებელი გახდა **ოპერაციული თეორიის** გამოყენება, ვინაიდან ის კვეთს ნორმატიულ თეორიას ჟურნალისტური ეთიკისა და პრაქტიკული კოდექსების შემთხვევაში.

ნაშრომის IV ნაწილმა მოითხოვა, დავერდნობოდით **სალი აზრის თეორიასაც**, ვინაიდან სწორედ ის გვაძლევს საშუალებას, გავიაზროთ, რა ხდება ჩვენ ირგვლივ; როგორ ერგება ინფორმაციის ესა თუ ის საშუალება ჩვენს ყოველდღიურობას; რისი „წაკითხვა“ სურთ ამა თუ იმ შეტყობინებაში ჩვენგან მედიისაშუალებებს და როგორ გვინდა თავად ჩვენ მათი წაკითხვა და გააზრება.

სამართლიანობის თეორია ლაიტმოტივად გასდევს სადისერტაციო ნაშრომს, ვინაიდან ის ამოდის არისტოტელესეული მოსაზრებიდან, რომ ადამიანი საზოგადოების ნაწილია. სწორედ აქედან გამომდინარე ჩამოაყალიბა მან გონებაზე დაფუძნებული სათნოების მოძღვრება. თუმცა, ნაშრომს ვერ მივცემდით სრულყოფილ სახეს, რომ არა **ნორმატივიზმის თეორია**, რომელიც იგივე სამართლის „წმინდა“ თეორიაა და პირველ სამ თავში ფართოდ გაიშალა დაკვირვებები სწორედ მასზე დაყრდნობით.

რა თქმა უნდა, უმთავრესი მაინც იყო **არგუმენტაციის თეორია**, რომელიც გამოვიყენეთ II და IV თავზე მუშაობისას; მოსამართლეების არგუმენტირებულად ჩამოყალიბებული და მიღებული გადაწყვეტილებები, რომელთაც აშუქებს შემდგომში მედია, ეფუძნება სწორედ არგუმენტაციის თეორიას.

აუცილებელი აღმოჩნდა **უტილიტარიზმის თეორიის** გამოყენება, განსაკუთრებით კვლევით, IV ნაწილში, რათა დაგვესაბუთებინა ორივე პროფესიის უმთავრესი მსოფლმხედველობა - რა არის მორალურად კარგი და რა - ცუდი; რამდენად სიკეთისა და ბედნიერების მომტანია ესა თუ ის ქმედება შედეგობრივად. ეს ყველაფერი კი შეკრა **სამართლის ფსიქოლოგიურმა თეორიამ** ნაშრომის ოთხივე თავიდან გამომდინარე, ვინაიდან შეუძლებელია, მოამზადო და გამოსცე კანონი, საზოგადოების სამართლებრივი კულტურისა და ცნობიერების დონის შესწავლის გარეშე. არ შეიძლება კანონის გამოყენება ინდივიდის ფსიქოლოგიური თავისებურებების გაუთვალისწინებლად.

კვლევის მეთოდები და მეთოდოლოგია

მიზნების და ამოცანების შესაბამისად, გამოყენებულ იქნა კვლევის სხვადასხვა მეთოდი. სოციალური კვლევის მეთოდებს მეცნიერები ყოფენ ორ ძირითად მიმართულებად: რაოდენობრივ და თვისებრივ მეთოდებად. ჩვენი ნაშრომისათვის რელევანტურია **თვისებრივი კვლევის მეთოდების** გამოყენება, რადგან იგი ინტერდისციპლინარულია და ფართოდ გამოიყენება თითქმის ყველა სოციალურ მეცნიერებაში. სწორედ ამ კვლევისთვის დამახასიათებელ „ბუნებრივ“ პირობებში მოხდა, როგორც ე.წ. მესამე, ისე „მეოთხე“ ხელისუფლების წარმომადგენლებთან სიღრმისეული ინტერვიუების ჩატარება. ამ ინტერვიუების ჩატარებით, საშუალება მოგვეცა, დაგვენახა და აღვეწერა ის რეალობა, რაც სასამართლოსა და მედიის წარმომადგენლების წარმოჩენით, დღეს ყველაზე სამსჯელო და პრობლემატურია. აქ განსაკუთრებულად გამოსაყოფია მკვლევრისათვის საჭირო და აუცილებელი

ეთიკური პასუხისმგებლობის საკითხიც, რომლის გარეშე, მას და კვლევის სუბიექტებს შორის არსებული ნდობის დიდი ფაქტორით არის განპირობებული.

კონკრეტულ შემთხვევაში, გამოყენებულ იქნა „სიღრმისეული ინტერვიუ“, რომელიც ინტერვიუს განსხვავებულ ტიპს წარმოადგენს და ე.წ. ნაწილობრივ სტრუქტურირებულ სახეობას მიეკუთვნება. ამ მეთოდის წამყვან სპეციალისტად კი რობერტ ვაისს მიიჩნევენ, რომელიც თავად ამავე მეთოდს „თვისებრივ ინტერვიუს“ უწოდებს. (ზურაბიშვილი, 2006) გარდა ამისა, ნაშრომში გამოყენებულ იქნა ინტერვიუს ორი ფაზა: **პრეინტერვიუ** (კონტაქტის დამყარება რესპონდენტთან) და **კერძოდ ინტერვიუ** (კითხვა-პასუხის გაცვლის პროცესი ინტერვიუერსა და რესპონდენტს შორის. ასეთ დროს მკვლევრის მიერ ხდება მნიშვნელოვანი ინფორმაციის მიღება). რობერტ ვაისის თქმით: „იყო კარგი ინტერვიუერი, ნიშნავს იცოდე, თუ რა სახის ინფორმაციაა საჭირო კვლევისათვის და შეგწევდეს უნარი, დაეხმარო რესპონდენტს მოგვცეს ეს ინფორმაცია“. (ზურაბიშვილი, 2006) სიღრმისეული ინტერვიუს დროს გამოყენებულ იქნა „ღია“ შეკითხვები (Open-ended Question), სადაც არ იყო მითითებული პასუხების შესაძლო ალტერნატიული პასუხები, რაც რესპონდენტების აზრის გამოხატვის თავისუფლად გადმოცემას უწყობდა ხელს.

მოსამართლეებთან ჩატარებული სიღრმისეული ინტერვიუს დროს გამოყენებულ იქნა ერთ-ერთი სპეციფიკური სახეობა **ბიოგრაფიულ-ნარატიული ინტერვიუ**. მათ აღწერეს საკუთარი პრაქტიკიდან და ცხოვრებისეული მაგალითებიდან გამომდინარე ისეთი ფაქტები, რომლებზე საუბარიც იყო ჟურნალისტების მიერ მომზადებულ სიუჟეტებში. თუმცა სიღრმისეული ინტერვიუსაგან განსხვავებით, ეს უკვე **არასტრუქტურირებული ინტერვიუს** ფორმაა.

თვისებრივი კვლევისას გამოყენებულ იქნა **შინაარსის ანალიზი (კონტენტანალიზი)**. ბერდი და ბარბერი იყო ის ორი მეცნიერი, რომელთაც პირველად გამოიყენეს თვისებრივი კონტენტანალიზი პრაქტიკაში. თავიანთი არგუმენტების განსამტკიცებლად, ისინი მიმართავდნენ სხვა ავტორების ტექსტების ნაწყვეტებს, აკეთებდნენ ჩანაწერების ინტერპრეტაციას და არ იკვლევდნენ დოკუმენტებს რაოდენობრივი მეთოდების გამოყენებით. „უფრო კონკრეტულად რომ ვთქვათ, კონტენტანალიზი წარმოადგენს მედიური და კომუნიკაციური დისკუსიის

შემადგენელი ცალკეული, ვერბალური თუ არავერბალური, განსაზღვრული შინაარსის მქონე სტიმულების რაოდენობრივ და თვისობრივ ანალიზს: მათი გამოყენების სიხშირესა და გამოყენების კონტექსტს“. (ტორაძე, მ., მასიაშვილი, ხ.,, 2019) მისი გამოყენება უფრო ფართოდ მეორე მსოფლიო ომის შემდგომ მოხდა, მაგ პერიოდისათვის გამოცემულ გაზეთებსა და რადიოებში პროპაგანდის შესწავლის მიზნით, ხოლო 1952 წელს ბერნარდ ბერელსონის ნაშრომში „კონტენტანალიზი საკომუნიკაციო კვლევებში“ აღინიშნა, რომ ამ ტექნიკამ მკვლევრებში დიდი აღიარება მოიპოვა.

შინაარსის ანალიზი წერილობითი მონაცემების, მათი ძირითადი შინაარსისა და მოწოდებული ცნობის - შეჯამებასა და წარდგენას გულისხმობს. უფრო ზუსტად, კონტენტანალიზი განისაზღვრება როგორც წერილობითი მონაცემების შინაარსის დეტალური ანალიზის, შესწავლისა და დასაბუთების ზუსტი და თანმიმდევრული პროცედურების ერთობლიობა. კონტენტანალიზისას ხდება მოცემული ტექსტის გაანალიზება, მოცულობის შემცირება, გარჩევა და შეჯამებული სახით წარმოდგენა. აღნიშნული ხორციელდება წინასწარ არსებული კატეგორიებისა და ტექსტზე მუშაობის პროცესში გამოკვეთილი თემების საშუალებით და მიზნად ისახავს თეორიის განზოგადებას ან შემოწმებას. ნაშრომში გამოყენებულია როგორც სატელევიზიო სიუჟეტების, ასევე ბეჭდური მედიის და სააგენტოების მიერ მოწოდებული ინფორმაციების კონტენტანალიზი.

კონტენტანალიზი მოიცავს **შერჩევის მეთოდსაც**. თემის სპეციფიკურობიდან გამომდინარე, სიღრმისეული ინტერვიუებისათვის შეირჩნენ ეგ.წ. მესამე და „მეოთხე“ ხელისუფლების წარმომადგენლები, მოსამართლეები, რომლებსაც ჟურნალისტებთან ურთიერთობის გამოცდილება ჰქონდათ, ასევე, ის ჟურნალისტები და საინფორმაციო სამსახურის წარმომადგენლები, რომლებიც პასუხისმგებელნი არიან მასალების მოპოვებასა და შემდგომ სატელევიზიო ეთერში გაშუქებაზე. გარდა ამისა, მოხდა **საინფორმაციო წყაროების და შინაარსის შერჩევაც (სასამართლო თემატიკიდან გამომდინარე)**. მოხდა ანალიზის ერთეულის შერჩევაც არხების სპეციფიკურობიდან გამომდინარე. ეს ერთეული კონტენტანალიზის უმცირესი, მაგრამ უმნიშვნელოვანესი ელემენტია. რა თქმა უნდა, აქ აქცენტი სამართალზე და ორივე პროფესიის წარმომადგენელთა ეთიკაზე გაკეთდა.

ნაშრომში გამოყენებული იქნა არაალბათური მეთოდის მიზნობრივი ანუ შეფასებითი შერჩევა, სადაც მკვლევარი ორიენტირებულია მოვლენების ახსნასა და პრობლემის სიღრმისეულ ანალიზზე. დამეთანხმებით, რომ კვლევაში მონაწილე მოსამართლეების სიღრმისეული ინტერვიუების ჩაწერა უპრეცედენტო მოვლენაა და აქამდე არავის ჰქონია შესაძლებლობა, მსგავსი რამ განეხორციელებინა. სწორედ მიზნობრივი შერჩევა გამოიყენება მაშინ, როცა მსგავსი მოვლენა „უნიკალურ შემთხვევად“ სახელდება.

შემთხვევის ანალიზი (case study) - კონკრეტული მაგალითის შესწავლა მედიის სხვა კვლევებისაგან სისტემურად განსხვავებული კომპლექსური მეთოდია. ეს არის თვისებრივი კვლევის ერთ-ერთი ფორმა და კვლევითი სტრატეგია, რომელიც ცალკეული შემთხვევისა და სიტუაციის ემპირიულად შესწავლას ახდენს სხვადასხვა წყაროების გამოყენებით. შემთხვევის შესწავლა, გამოძიების სიღრმისეული მეთოდის უზრუნველყოფა სხვადასხვა წყაროების გამოყენებით და ერთი შემთხვევის ან მრავალი შემთხვევის მრავალმხრივი გაგების გენერირების მცდელობა რეალურ ცხოვრებაში არის მიღებული, მართებული კვლევის მიდგომა სხვადასხვა პროფესიის წარმომადგენელთათვის. შემთხვევის შესწავლა პირველად, როგორც კვლევის მიდგომა, გამოჩნდა ჩიკაგოს სოციოლოგიის სკოლის ცნობილ ცხოვრების ისტორიებში 1920-იან და 1930-იან წლებში, მაგრამ საქმის შესწავლა ძირითადად განიხილებოდა როგორც კვლევის მნიშვნელოვანი ინსტრუმენტი, ვიდრე ცალკეული კვლევის მიდგომა, ხოლო 1970-იანი წლებიდან დონალდ კემპბელის შემდგომი ნაწერები გზას უხსნის ინტერესების აღორძინებას საქმის შესწავლის, როგორც კვლევის მეთოდოლოგიის მიმართ და, საბოლოოდ, იინის უწყვეტი მუშაობით, განახლდა ამ მეთოდოლოგიის სიღრმისეული შესწავლა. უფრო მოგვიანებით, პლატმა აჩვენა, რომ მხოლოდ 1990 წლიდან საქმის შესწავლა იყო მეთოდოლოგიური ძირითადი ნაწილის ნაწილი. იინის ნამუშევრებმა განსაკუთრებით დიდი გავლენა მოახდინა საქმის შესწავლის მიდგომის განსაზღვრაში. მან განსაზღვრა საქმის შესწავლა, როგორც ემპირიული კვლევა, რომელიც „კვლევს თანამედროვე ფენომენს სიღრმისეულად და მის რეალურ კონტექსტში, განსაკუთრებით მაშინ, როდესაც ფენომენს და კონტექსტს შორის საზღვრები აშკარად არ არის აშკარა“ (Yin, 2009) ეს განმარტება ხაზს უსვამს შემთხვევის შესწავლას, როგორც კვლევის მიდგომას,

რომლის ინტენსიური აქცენტი კეთდება ერთ ფენომენზე რეალური ცხოვრების კონტექსტში.

ნაშრომში გამოყენებულია შემთხვევის ანალიზის კვლევისათვის აუცილებელი მახასიათებლები: **დეტალურობა** (როდესაც ანალიზი ფოკუსირდება ერთ კონკრეტულ მოვლენაზე), **აღწერითობა** (როცა შედეგი დეტალურად აღწერს მის მიერ შესასწავლელ თემას) და **ევრისტიკულობა** (როდესაც ანალიზი ეხმარება ადამიანებს, გაიგონ, თუ რა არის შესწავლის საგანი). არსებობს სამი სახის თვისებრივი შემთხვევის შესწავლა: აღწერილობითი, საძიებო და განმარტებითი. ნაშრომში გამოყენებულია **აღწერილობითი შემთხვევის შესწავლა**, რომელიც უზრუნველყოფს საკითხის სრულ აღწერას.

ბესიმ აღმოაჩინა, რომ არა მხოლოდ თეორიის ძიება და თეორიის ტესტირება, არამედ „ამბის მოყოლაც შეიძლება იყოს როლი, რომელსაც შეუძლია შეასრულოს შემთხვევის შესწავლა მის მიერ მოწოდებული მექანიზმით“. (ბესი, 1999) ის ასევე ამტკიცებდა, რომ მიდგომას შეუძლია სიტუაციის შეფასება.

სხვადასხვა მიზნების თვალსაზრისით, შემთხვევის შესწავლას მკვლევრები ახორციელებენ საქმის შესწავლის სამი ძირითადი ტიპის მიხედვით: შინაგანი, ინსტრუმენტული და კოლექტიური ფორმებით. ნაშრომში გამოყენებულია **კოლექტიური შემთხვევის შესწავლა**, რომელიც გულისხმობს მრავალი შემთხვევის შესწავლას კონკრეტული ფენომენის უფრო ფართო გაგების გენერირების მიზნით. ნაშრომში ასევე გამოყენებულია შემთხვევების შესწავლის ორივე ფორმა. ის შეიძლება იყოს როგორც „**ერთდროული, ასევე თანმიმდევრული**“. (Stake, 1995)

ამდენად, მკვლევარს შეუძლია, აირჩიოს ყველაზე შესაფერისი მეთოდი, თუნდაც ერთზე მეტი მეთოდი, შემთხვევის შესწავლისას. იგი ხაზს უსვამს საქმის შესწავლის ერთ მნიშვნელოვან ასპექტს, რომ ის არის პროგრამული და არა - პარადიგმატული, რაც გულისხმობს მეთოდოლოგიურ მოქნილობას საქმის შესწავლის განხორციელებისას.

შედარებითი ანალიზი - შედარება არის ორი ან მეტი ობიექტის ყურადღების მიქცევა მათი ურთიერთობების გასარკვევად, ან მათი განსხვავებების, ან მსგავსების გასათვალისწინებლად. შედარებითი მეთოდი მოიცავს კვლევის სხვა ობიექტებთან მთლიანად ან ნაწილობრივ პარალელების დამყარებას, მსგავსებებისა

და განსხვავებების ანალიზს. შედარების პროცესში, მსგავსების იდენტიფიცირება საშუალებას გვაძლევს, მოვახდინოთ ახალი კონცეფციის ორგანიზება და დაკავშირება არსებულ ცოდნასთან, ხოლო განსხვავებების დადგენა ან მათი დაპირისპირება საშუალებას გვაძლევს, განვასხვაოთ ახალი კონცეფცია სხვა მსგავსისგან. ეს არის ორი ან მეტი კვლევის ობიექტის (ფენომენები, ობიექტები, იდეები, შედეგები და ა.შ.) შედარების მეთოდი. ასეთი ანალიზის შედეგად, კლასიფიკაციის მიზნით, ვლინდება შედარებული ობიექტების დადებითი და უარყოფითი მხარეები. შედარება არის ერთ-ერთი უმარტივესი გზა, რომლითაც ადამიანი სწავლობს მის გარშემო არსებულ სამყაროს. მისი არსი კი არის შედარებული ობიექტების დადებითი და უარყოფითი მხარეების დადგენა. შედარებითი ანალიზი უნივერსალურია, ეხება კვლევის ზოგად მეცნიერულ მეთოდებს. ეს საშუალებას გვაძლევს, ხაზი გავუსვათ გაანალიზებული ობიექტების საერთო მახასიათებლებს, დავადგინოთ კონკრეტული ობიექტების განმასხვავებელი ნიშნები. განხილული მეთოდის უარყოფითი მხარეა ის, რომ ყველა მიღებული შედეგი შესაძლებელია ეჭვქვეშ დადგეს მათი სუბიექტურობიდან გამომდინარე: ის, რაც ერთი ადამიანისთვის განსხვავებაა, მეორისთვის ან შეუმჩნეველია, ან საერთოდ არ არის გამორჩეული თვისება.

შედარების მეთოდი ნაშრომში გამოყენებულია ეთიკის სხვადასხვა კოდექსებთან და ჩატარებულ კვლევებთან მიმართებით. შედარებულია ისეთი ელემენტების იდენტიფიცირება, რომლებიც შეიძლება სხვებთან შედარდეს სხვადასხვა ელემენტებით, რამდენად არის შედარება თანაბარ, მსგავს ან ძალიან განსხვავებულს შორის. თუ უფრო ახლოს ან უფრო შორს არიან, რომლებთანაც შეიძლება მათი შედარება. კანონმდებლობის, კოდექსების შესწავლა, ისევე როგორც მათი შედარება სხვა სახელმწიფოების გამოცდილებასთან, საშუალებას იძლევა, მიიღოთ პროფესიული გამოცდილება და ეფექტურად იქნეს გამოყენებული პრაქტიკის გასაუმჯობესებლად. ნაშრომში ასევე გამოყენებულია შედარებითი მეთოდის **აღწერითი** (რომელიც თავდაპირველად იკვლევს ობიექტის სტრუქტურას და შემდეგ თანდათან გადადის ფუნქციების და მიზნების ანალიზზე) და **გამოყენებითი** (რომელიც სწავლობს ობიექტების აქტივობის შედეგს) ფორმები **კონტექსტზე** და სპეციფიკურ **სეგმენტაციაზე** (სეგმენტაცია, როგორც შედარებითი ანალიზის ერთ-ერთი მეთოდი, მოიცავს არა მხოლოდ კონკრეტული ობიექტის ან

ფენომენის ცალკეული ელემენტების მახასიათებლების შესწავლას, არამედ, მთლიანობაში, მისი ფუნქციონირებისა და განვითარების ბუნებისა და ტენდენციების შესწავლას) დაყრდნობით. რაც შეეხება შედარებითი მეთოდის ტიპოლოგიას, ნაშრომში გამოყენებული იქნა კვლევის მოცულობის მიხედვით: **მაკრო და მიკრო შედარება**, ხოლო მიზნების მიხედვით, **პრაქტიკული (ან ფუნქციონალური) და თეორიული (ან სამეცნიერო) კვლევა**. ასევე **ასინქრონიზებული შედარებაც** (სხვადასხვა დროის მონაკვეთში ჩატარებული კვლევები).

კვლევებისას წარმოდგენილი მიდგომებისა და მეთოდების გამოყენება, შემდგომში გათვალისწინება დაგვეხმარება, შესასწავლი საკითხი წარმოჩნდეს მრავალფეროვნად და საინტერესოდ, რათა არა მხოლოდ სამეცნიერო საზოგადოებამ, არამედ, ზოგადად, თემით დაინტერესებულმა მკითხველმაც შეძლოს საკითხების სწორად გაგება და სიღრმისეულად აღქმა.

მეთოდოლოგიური ცნობიერება მარტივი რამ ჩანს. ეს არის მაშინ, როდესაც მეთოდის პრაქტიკოსმა იცის, რომ იყენებს მეთოდს. მაგრამ ის ასევე მოითხოვს მეთოდოლოგიურ დახვეწილობას - მეთოდის ცოდნას და იმის ცოდნას, თუ რატომ არის ის სხვაზე სასურველი ნებისმიერ სიტუაციაში. სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, მეთოდოლოგიური ცნობიერება გულისხმობს მეთოდოლოგიური ვარიანტების გააზრებას და, მათ შორის, შეგნებულად არჩევის უნარს.

ამგვარად, მეთოდოლოგიურად გაცნობიერებული კვლევა მკაფიო იქნება მისი მეთოდოლოგიური არჩევანის შესახებ და როგორც მეთოდი ინსტიტუციონალიზდება, მისი სიცხადეც დროთა განმავლობაში გაიზრდება.

ნაშრომის მეცნიერული სიახლე

ევროინტეგრაციის გზაზე მყოფი ქვეყნისთვის უპირველესია სასამართლო ხელისუფლებისა და მედიის სამართლებრივი, პროფესიული სტანდარტების, ეთიკის რეგულაციების შესწავლა, ვინაიდან სწორედ ამ ორ ინსტიტუციაზე დგას დემოკრატიული სახელმწიფოს ევროპეიზაციის პროცესი.

ნაშრომში განხილულია სასამართლო ხელისუფლებისა და მედიის წარმომადგენელთა ურთიერთობა, მათი პროფესიული სტანდარტები და სამართლებრივი რეგულაციები. აღსანიშნავია, რომ ე.წ. მესამე და „მეოთხე“ ხელისუფლების წარმომადგენლები ხშირად არსებულ ეთიკურ სტანდარტებს არ იყენებენ, შესაბამისად, იქმნება დილემები და გადაცდომები, რაც, პირველ რიგში, საზოგადოებაში სასამართლო სისტემის რეპუტაციასა და ავტორიტეტს აზიანებს. ვინაიდან მედიას აქვს „ძალაუფლება“ საზოგადოებას ობიექტური, ზუსტი, დაბალანსებული და მიუკერძოებელი ინფორმაცია მიაწოდოს მართლმსაჯულების საკითხების გაშუქებასთან დაკავშირებით, ამიტომ, მნიშვნელოვანია, ჩამოყალიბდეს ე.წ. მესამე და „მეოთხე“ ხელისუფლებას შორის საქმიანი ურთიერთობები კონსტრუქციული დიალოგის გამოყენებით.

ნაშრომის მეცნიერულ სიახლედ მივიჩნევთ იმ გარემოებას, რომ საკვალიფიკაციო ნაშრომი ერთ-ერთი პირველი კვლევაა, რომელშიც შესწავლილია რამდენად ობიექტურად, ეთიკური კანონმდებლობის დაცვით, მედიასამართლებრივი ასპექტების გათვალისწინებით, პროფესიონალიზმით ახერხებს მედია სასამართლოში მიმდინარე მოვლენებისა და სამართლებრივი საკითხების გაშუქებას.

ჩატარებული კვლევიდან გამომდინარე წარმოჩინდა სასამართლო ხელისუფლებისა და მედიის ეთიკური დილემები, მოხდა ეთიკური გადაცდომების სიღრმისეული გაანალიზება და გამოიკვეთა გარკვეული შედეგების მიღწევის აუცილებლობა.

მიუხედავად იმისა, რომ არსებობს კვლევები და სახელმძღვანელოები მედიაეთიკისა და მედიასამართლის მიმართულებით, შემუშავებულია ეთიკური სტანდარტები სასამართლო ხელისუფლების ეთიკურ რეგულაციებთან დაკავშირებით, წარმოდგენილ ნაშრომში განსაკუთრებული ყურადღება გამახვილდა იმ ეთიკურ სტანდარტებზე, რომლის მიხედვითაც სასურველია, იხელმძღვანელონ მედიის წარმომადგენლებმა სასამართლო თემატიკის გაშუქების დროს. ამასთანავე, რეკომენდებულია როგორ უნდა დაიცვან „მეოთხე“ ხელისუფლების წარმომადგენლებმა ჟურნალისტური ეთიკა მეტი პასუხისმგებლობითა და პროფესიონალიზმით, რათა თავიდან იქნას არიდებული დროებითი „სენსაციური მასალებით“ საზოგადოებრივი აზრის შექმნა, რაც ზიანს მიაყენებს როგორც

თანამედროვე მედიის რეპუტაციას, ასევე ეჭვქვეშ დააყენებს სასამართლო ხელისუფლების პრესტიჟს და მნიშვნელოვნად შეაფერხებს დემოკრატიული პროცესების განვითარებას.

ნაშრომის თეორიულ-პრაქტიკული მნიშვნელობა

კვლევის შედეგები, დაინტერესებულ პირთათვის, თეორიულად საინტერესო და პრაქტიკულად გამოსადეგი იქნება, რადგან მასში განხილულია მაგალითები უახლესი წარსულიდან და ყველასთვის ნათელი გახდება, რამდენად საჭირო და აუცილებელია ჩვენი თანამედროვეობისათვის მესამე და „მეოთხე“ ხელისუფლების პროფესიების პატივისცემა და ურთიერთპატივისცემა, რაც მომავალში ქვეყნის ინსტიტუტებისადმი საზოგადოების მხრიდან გამოიწვევს ნდობის ამღლებას და ჯეროვან დაფასებას.

კვლევის დროს განხილული მაგალითები ხელს შეუწყობს ჟურნალისტებს, სწორად მიაწოდონ საზოგადოებას სამართლებრივ თემატიკაზე შექმნილი მასალები, ასევე დაეხმარება სასამართლოს, დაარეგულიროს ურთიერთობა მედიასთან.

ნაშრომის ძირითადი შინაარსი

სადისერტაციო ნაშრომი შედგება შესავლის, ოთხი თავის, ცხრა ქვეთავის, დასკვნისა და ბიბლიოგრაფიისგან (204 წყარო). დისერტაცია არის 197 გვერდი.

თავი 1. პროფესიული ეთიკის რაობა

1.1. **მედიაეთიკა** - ეთიკა ერთ-ერთი ძირითადი ღირებულებაა, რომლის დაცვაც განსხვავებული პროფესიის ადამიანებს ერთნაირი პროფესიონალიზმით მოეთხოვებათ. პროფესიული ეთიკა (როგორც ეთიკის ნაირსახეობა), მასში შემავალი პრინციპებისა და სტანდარტების ერთობლიობით, მნიშვნელოვან საყრდენს წარმოადგენს სწორი მმართველობითი ქცევის დასამკვიდრებლად. იმისათვის, რომ არ დაიკარგოს ნდობა ჟურნალისტების მიმართ „მეოთხე ხელისუფლების“ წარმომადგენლებმა გარკვეული პროფესიული სტანდარტები უნდა დაიცვან.

1.2. **იურიდიული ეთიკა** - მოსამართლეთა პროფესიული საქმიანობა - ეთიკა მორალური პრინციპებისა და ღირებულებების ერთობლიობაა, რომელიც განსაზღვრავს ქცევის ზოგად წესს და არეგულირებს პროფესიას, მათ შორის, იურიდიულ პროფესიას. ეთიკის საზოგადოდ აღიარებულ კატეგორიათაგან განსაკუთრებით გამოვყოფდი ყველაზე მნიშვნელოვან კატეგორიას. ეს გახლავთ სამართლიანობა და უსამართლობა, რაც უშუალოდაა დაკავშირებული მოსამართლის პროფესიულ საქმიანობასთან. მოსამართლეს მართლმსაჯულების განხორციელების მოვალეობა დაკისრებული აქვს საქართველოს კონსტიტუციით, „საერთო სასამართლოების შესახებ“ ორგანული კანონით, ასევე საპროცესო კანონმდებლობით. სამოსამართლო ეთიკის ნორმები საქართველოს მოსამართლეთა კორპუსს უდგენს სამოსამართლო ქცევის ნებაყოფლობით რეგულირების ფარგლებს. მოსამართლეს კარგად უნდა ჰქონდეს გაცნობიერებული სამოსამართლო ეთიკის მნიშვნელობა და მის ყოველდღიურ ვალდებულებას უნდა წარმოადგენდეს მორალური და ზნეობრივი ნორმების შესრულება. მოსამართლეთა საქმიანობა უდიდეს პასუხისმგებლობასა და შრომას მოითხოვს. გარდა ამისა, საქართველოს სამოსამართლო ეთიკის წესების მიხედვით დადგენილია მართლმსაჯულების მორალური და ეთიკური სტანდარტები და მათი შესრულების უზრუნველყოფის მეთოდები. ამ წესების შესაბამისი მუხლებით კი განსაზღვრულია თუ როგორ უნდა მოიქცეს მოსამართლე, რათა შეძლოს მართლმსაჯულების განხორციელებისას დამოუკიდებლობის შენარჩუნება, კანონის

მოთხოვნათა დაცვა, მიუკერძოებელი და მაღალზნეობრივი მოსამართლის ავტორიტეტის შენარჩუნება.

1.3. **მორალური კრიტერიუმები და პროფესიული ეთიკა** - პროფესიული მორალის უმნიშვნელოვანეს პრინციპს წარმოადგენს სამართლიანობის პრინციპი. ეთიკის ერთ-ერთი ძირითადი კატეგორია - სამართლიანობის პრინციპი, როგორც მორალური რეგულაციის საშუალება, განაპირობებს მოქმედებასა და მის შედეგს შორის კანონზომიერ ცვლას ინდივიდთა მოქმედების ყველა ასპექტის გათვალისწინებით. აქ განსაკუთრებული ყურადღება ენიჭება პროფესიულ კომპეტენტურობას. ყველაზე თვალსაჩინოდ ის ჩანს სამართლებრივ სისტემაში, სადაც სწორედ სამართლიანობა და კანონიერება არეგულირებს ყველაზე მნიშვნელოვან საზოგადოებრივ ურთიერთობებს, ხოლო პრაქტიკაში სამართლიანობის პრინციპის სამართლებრივი ასპექტი მდგომარეობს ყველა მოქალაქის კანონის წინაშე თანასწორუფლებიანობაში.

თავი 2. საქართველოს სასამართლო სისტემა და სპიკერ-მოსამართლის უფლებამოსილება საზოგადოებასთან ურთიერთობაში

2.1. **საქართველოს სასამართლო სისტემის ზოგადი მიმოხილვა** - საქართველოს კონსტიტუციით, საქართველოში ხელისუფლების სამი შტოა - საკანონმდებლო, აღმასრულებელი და სასამართლო. პირველ შტოს წარმოადგენს პარლამენტი, რომელიც პასუხისმგებელია კანონების მიღებაზე. მეორე შტოს მიეკუთვნება აღმასრულებელი ხელისუფლება - მთავრობა და პრეზიდენტი, რომელიც პასუხისმგებელია პარლამენტის მიერ მიღებული კანონების აღსრულებაზე, ხოლო მესამე შტოს წარმოადგენენ საერთო სასამართლოები და საკონსტიტუციო სასამართლო, რომელიც ზედამხედველობას უწევს ამ ორი შტოს საქმიანობას, რათა არ დაირღვეს კანონები და უზრუნველყოფილი იყოს ქვეყანაში მათი შესაბამისი

გამოყენება. სასამართლო ხელისუფლება დამოუკიდებელია და მას ახორციელებენ მხოლოდ სასამართლოები. „სასამართლოს გადაწყვეტილება გამოაქვს საქართველოს სახელით“ - აღნიშნულია კონსტიტუციის 62-ე მუხლში. სასამართლო ხელისუფლება მართლმსაჯულებას ახორციელებს სისხლის სამართლის, სამოქალაქო და ადმინისტრაციული სამართლის კატეგორიის საქმეებზე. სასამართლოს გარდა, არავის აქვს უფლება, განახორციელოს მართლმსაჯულება. საქართველოს კონსტიტუციითა და ორგანული კანონით, „საერთო სასამართლოების შესახებ“ ასევე უზრუნველყოფილია მოსამართლის დამოუკიდებლობა და ხელშეუხებლობა. მოსამართლე შეიძლება იყოს საქართველოს მოქალაქე 30 წლის ასაკიდან, რომელიც აკმაყოფილებს საქართველოს კონსტიტუციით დადგენილ მოთხოვნებს, ასევე ფლობს სახელმწიფო ენას და ჩაბარებული აქვს მოსამართლის საკვალიფიკაციო გამოცდა.

2.2. სპიკერ-მოსამართლის ფუნქცია, პროფესიული და ეთიკური სტანდარტები - დაახლოებით 2007-2008 წლებში მედიის წარმომადგენლებისათვის, კომპეტენტური და ოპერატიული ინფორმაციის მიღების მიზნით, სასამართლოებში შემოღებულ იქნა სპიკერ-მოსამართლის ინსტიტუტი. მანამდე არსებული პრაქტიკის მიხედვით, სასამართლო პირდაპირ კონტაქტზე საზოგადოებასთან არ გამოდიოდა და მას ურთიერთობა მხოლოდ საზოგადოების კონკრეტულ წევრთან, კერძოდ, იმ მხარესთან ჰქონდა, რომელიც პროცესის მონაწილე სუბიექტს ან სასამართლოში განცხადების წარმდგენ მხარეს წარმოადგენდა. სასამართლოში ჟურნალისტებისათვის ინფორმაციის მიწოდების უფლება გააჩნია სასამართლოს თავმჯდომარეს, სპიკერ-მოსამართლეს და პრესსამსახურს. სპიკერ-მოსამართლის ინსტიტუტის არსებობა ევროპის მოსამართლეთა საკონსულტაციო საბჭოსა (CCJE) და მართლმსაჯულების საბჭოების ევროპული ქსელის (ENCJ) ერთ-ერთი უმთავრესი და პირდაპირი რეკომენდაციაა.

2.3. პრესსამსახურისა და სპიკერ-მოსამართლის ურთიერთობა - პრესსამსახურს მნიშვნელოვანი ადგილი უკავია საკუთარი ორგანიზაციის იმიჯის ჩამოყალიბებაში. ასევე უდიდესი პასუხისმგებლობა აკისრია მეოთხე ხელისუფლების წარმომადგენლებთან ურთიერთობაში. გარდა ამისა, მისი მხრიდან, დაკვირვებასა და

ყურადღებას მოითხოვს, თუ როგორ უნდა მოიპოვოს ნდობა მედიის წარმომადგენლებთან პროფესიული უნარების სწორად გამოყენებით და როგორ უნდა ამაღლდეს საზოგადოების ნდობა და საკუთარი სამსახურის იმიჯი მის მიერ მიწოდებული სწორი კომუნიკაციის საფუძველზე, ვინაიდან მედიის წარმომადგენლებთან ურთიერთობა ორგანიზაციაში მმართველი რგოლის განუყოფელ ნაწილს წარმოადგენს და მასზეა დამოკიდებული თავად ამ ორგანიზაციის იმიჯისა და რეპუტაციის შენარჩუნება. პრესამსახურის უმთავრესი ფუნქციაა მედიასთან ურთიერთობა და კომუნიკაცია. სასამართლოს პრესამსახურს კი უფრო მეტი პასუხისმგებლობა ეკისრება მედიასთან ურთიერთობისას, რადგან არ მოხდეს სასამართლო ტერმინოლოგიის აღრევა და ინფორმაცია გასაგები გახდეს ყველა დაინტერესებული პირისათვის. პრესამსახური ასევე ვალდებულია, დაუყონებლივ მოახდინოს რეაგირება მედიაში გავრცელებულ ნეგატიურ და არაზუსტ ინფორმაციაზე. რაც შეეხება ჟურნალისტების ურთიერთობას სასამართლო ხელისუფლებასთან, სხვა უწყებებისაგან განსხვავებით, აქ მხოლოდ პრესამსახურის საშუალებითაა კონტაქტი შესაძლებელი. გარდა ამისა, გასათვალისწინებელია სპიკერ-მოსამართლის როლი ინფორმაციის მიწოდების თვალსაზრისითაც. საზოგადოებისათვის მარტივი და გასაგები ენით ინფორმაციის მიწოდება პროცესების, გადაწყვეტილებების და, ზოგადად, სასამართლოს თაობაზე, ერთ-ერთი აუცილებელი ელემენტია სამართალწარმოების საჯაროობის პრინციპის დაცვის კუთხით.

2.4. მოსამართლეთა გამოხატვის თავისუფლების ფარგლები და მოსამართლის მიერ სასამართლოს წარმოებაში არსებულ საქმეზე აზრის საჯაროდ გამოხატვა - მოსამართლეს ყველაზე დიდი პასუხისმგებლობა ენიჭება მართლმსაჯულების განხორციელების საქმეში. მას ნებისმიერ მომენტში, იქნება ეს სამსახურებრივი მოვალეობის შესრულება თუ სხვა საქმიანობის განხორციელება, უდიდესი პასუხისმგებლობა აკისრია. მოსამართლე, მის პროფესიულ თუ პიროვნულ თვისებებთან ერთად, წარმოადგენს საზოგადოების სასამართლოსადმი ნდობის და სასამართლო ავტორიტეტის განმტკიცების მნიშვნელოვან საფუძველს. ამიტომაცაა, რომ მისი ნებისმიერი ქცევა და ქმედება, საჯაროდ გამოთქმული აზრი თუ განცხადება

პირდაპირ ახდენს გავლენას მართლმსაჯულების იმიჯსა და რეპუტაციაზე, ვინაიდან საზოგადოებაც ერთ კონკრეტულ მოსამართლეზე დაკვირვებით მიღებულ შთაბეჭდილებას მთლიანად სისტემაზე განაზოგადებს. სწორედ ამ აზრის გათვალისწინებით მოხდა მოსამართლეთა ეთიკის წესებისა და საერთაშორისო ინსტიტუტების მიერ მიღებული სტანდარტის დამდგენი უამრავი დოკუმენტის შექმნა, რომლებიც მოსამართლეთა სტატუსს და მათ ქცევას ეხება. შესაბამისად, საზოგადოების ნებისმიერი წარმომადგენელი მოსამართლისაგან მოითხოვს ქცევის მაღალ სტანდარტს.

თავი 3. მიუკერძოებლობა, როგორც ეთიკური ვალდებულება ჟურნალისტისა და მოსამართლის პროფესიაში

3.1. მედიის სამართლებრივი ბაზა - კანონის უზენაესობა დემოკრატიული საზოგადოების უმნიშვნელოვანეს პირობას წარმოადგენს. სამართლის სხვა დარგებთან შედარებით მედიასამართალი შედარებით გვიან წარმოიშვა. მისი წარმოშობა თანამედროვე ტექნოლოგიების მზარდ განვითარებასთანაა დაკავშირებული და დღეს უკვე შეგვიძლია მივიჩნიოთ ინტერდისციპლინურ დარგად. მედიასამართალთან დაკავშირებული კანონმდებლობა ერთი კონკრეტული ნორმით არ გადმოიცემა და, შეიძლება ითქვას, რომ საქართველოს კანონმდებლობაში ცალკეული სამართლებრივი აქტებითაა მოწესრიგებული. მედიასამართალი უშუალოდ დაკავშირებულია მედიის პროფესიულ საქმიანობასთან, რომელიც, პირველ რიგში, რეგულირდება კონსტიტუციით. შესაბამისად, მედიასამართლის ცნება შემდეგნაირად განისაზღვრება: „სამართლის დარგი, რომელიც აწესრიგებს მედიის მონაწილეობით დამყარებულ სამართლებრივ ურთიერთობებს“. (ჯორბენაძე, 2014)

3.2. მედიაეთიკისა და მედიასამართლის დილემები - მედიის ეთიკური კოდექსი თვითრეგულირების ერთ-ერთ მექანიზმს წარმოადგენს. ის, ზოგადად, ხელს უწყობს პროფესიული მორალის, ზნეობრივი ნორმების, უმაღლესი სტანდარტების დაცვას ჟურნალისტური საქმიანობის განხორციელების პერიოდში და, თეორიული სამეცნიერო ცოდნის გარდა, მოიცავს პრაქტიკულ რეკომენდაციებსაც. ეთიკური ჟურნალისტიკა აუცილებლად უნდა ეყრდნობოდეს ზნეობრივი ღირებულებების დაცვას. ამიტომ თითოეულ ჟურნალისტს კარგად უნდა ჰქონდეს გათვითცნობიერებული პროფესიული პასუხისმგებლობები, რომელთა შესრულებას კოდექსი ავალდებულებს. ეთიკური კოდექსის დანიშნულებაა გავლენა მოახდინოს მედიის წარმომადგენელთა საკომუნიკაციო საშუალებებზე და ქცევაზე, მაქსიმალურად დახვეწოს და დანერგოს პროფესიული სტანდარტები. თითქმის ყველა ქვეყანაში ეთიკური კოდექსი განსაზღვრავს ჟურნალისტური მისიის არსს და იმას, თუ როგორ უნდა განხორციელდეს ეს. ის, ერთგვარად, ეხმარება ჟურნალისტს სწორად გამოიმუშაოს ზნეობრივი რეფლექსები. მეორე მხრივ, კოდექსი წარმოადგენს კრიტერიუმების ნაკრებს იმისათვის, რომელთა მიხედვით, უნდა განხორციელდეს ჟურნალისტის საქმიანობა.

თავი 4. ინტერესთა კონფლიქტის პრობლემა ჟურნალისტისა და მოსამართლის პროფესიაში - კვლევის შედეგები

მედია აქტიურად ერევა სასამართლო ხელისუფლების საქმიანობაში. ჟურნალისტების მიერ სასამართლო საქმეების გაცნობა, სასამართლო პროცესის გაშუქება სპეციფიკურია იმ თვალსაზრისით, რომ არ უნდა დაირღვეს ისეთი კონსტიტუციური პრინციპები, როგორცაა სასამართლო ხელისუფლების დამოუკიდებლობა, სამართლის უზენაესობა და კანონის წინაშე ყველას თანასწორობა, სამართალწარმოების დემოკრატიულობა და საჯაროობა, უდანაშაულობის

პრეზუმფცია, ადამიანის უფლებებისა და თავისუფლებების დაცვა. ნაშრომში შესწავლილი და გაანალიზებულია საკითხთან დაკავშირებული ემპირიული მასალა, ჩამოთვლილია და დეტალურადაა განხილული ყველა ის მოვლენა და ფაქტი, რაც მოსამართლეების რეალურ ისტორიებთანაა დაკავშირებული. მედიაში ხშირად მზადდება კონკრეტული მოსამართლეების მისამართით დამაკნინებელი სიუჟეტები. ნაშრომში განხილულია შემდეგი საკითხები: 1. იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს განცხადება, სადაც მოსამართლეებმა პირველად საკუთარი პოზიცია დააფიქსირეს ამ ფორმით მათდამი ჟურნალისტების მიერ გაჟღერებულ შეურაცხმყოფელ ეპითეტებთან დაკავშირებით („ზონდერ-მოსამართლე“, „დაქირავებული ზონდერი“, „მანქურთი“, „მანტიაში გახვეული მანქურთი“, „მოღალატე“, „კრიმინალი“, „სამარცხინო“, „გაყიდული მონა“, „ჯიბის მოსამართლე“, „დავალების შემსრულებელი“, „ქვეყნისათვის თავისმომჭრელი“); 2. მოსამართლე ლევან მურუსიძის ფოტოს პრეზერვატივზე გამოსახვა (თამარ მეფის და სხვათა გამოსახვის გამო არასათანადო რეკლამირებისთვის არსებულ სასამართლო დავაზე მიღებული გადაწყვეტილებისათვის. მოდავე „აიისას“ წარმომადგენელი ი/მ ანი გაჩეჩილაძე); 3. მოსამართლე მერაბ გაბინაშვილის შესახებ სტატია, სადაც გაზეთ „ალიაში“ მას „ბრალად დასდეს“ ნარკორეალიზატორის მფარველობა და საპროცესო შეთანხმების გაფორმებაზე ზეწოლა; 4. ტ/კ „ფორმულას“ ჟურნალისტის მიერ მოსამართლე თემურ გოგობიაზე ქონების დამალვის შესახებ მასალა, სადაც არასამთავრობო ორგანიზაციის „უფლებები საქართველოს“ მიერ იყო ჩატარებული კვლევა. სინამდვილეში ეს „ქონება“ იყო საბურთალოს სასაფლაოს ტერიტორია, სადაც დაკრძალულია მოსამართლის მამა; 5. რუსთავის საქალაქო სასამართლოს თავმჯდომარის მამია ფხაკაძის ქონებასთან დაკავშირებული სიუჟეტი. ეს იყო პირველი პრეცედენტი მოსამართლის მხრიდან ჟურნალისტთა ეთიკის ქარტიის მიმართვაზე, სადაც ქარტიამ აღიარა მოსამართლის მიმართ განხორციელებული დაუსაბუთებელი დარღვევის ფაქტები. 6. მოსამართლე (უკვე ყოფილი) მაკა გველესიანის „ქვეყნიდან ამერიკაში“ გაქცევის შესახებ მომზადებული სიუჟეტი. საუბარია მოსამართლის შვილის ჯანმრთელობასთან დაკავშირებულ პრობლემურ საკითხზე, სადაც დაირღვა ბავშვთა უფლებები. ჩატარებული კვლევის შედეგად, ჩალრმავებული ინტერვიუ მომზადდა სხვადასხვა ინსტანციის 13 მოსამართლესთან. რაც შეეხება თავად ჟურნალისტებს,

მედია დაიყო ორ კატეგორიად, ერთ ჯგუფს წარმოადგენდნენ პროდიუსერები და საინფორმაციო საშუალებების ხელმძღვანელები (9 მათგანი), რომლებიც პასუხისმგებელი არიან სატელევიზიო ეთერში მასალის გადაცემაზე, ხოლო მეორე ჯგუფში ინტერვიუერები იყვნენ თავად ჟურნალისტები (16 მათგანი), რომელთა მიერ ხდება მასალის მოძიება, მოპოვება და მიწოდება სატელევიზიო ეთერისთვის.

დასკვნა

კვლევის შედეგად წარმოჩინდა რამდენად მნიშვნელოვანია მედიისა და სასამართლოს პროფესიული სტანდარტების დაცვა და ევროინტეგრაციის გზაზე ამ ორი ინსტიტუტის დემოკრატიული ურთიერთობის ფორმებით განვითარება. ერთი მხრივ, მედია - როგორც ინფორმაციის გამტარი რგოლი და მეორე მხრივ, სასამართლო - როგორც სიმართლის დამდგენი ინსტიტუტი, ქვეყნისათვის ორ მნიშვნელოვან „ხელისუფლებას“ წარმოადგენს და ახალ ნაბიჯებს დგამს ევროპეიზაციის გზაზე. კვლევამ დაადასტურა, რომ ამ გზაზე აუცილებელია მედიისა და სასამართლო ხელისუფლების ურთიერთდამოკიდებულების ეთიკური და სამართლებრივი რეგულაციების შესწავლა და გაანალიზება.

კვლევის შედეგად გამოიკვეთა, რომ საქართველოში ე.წ. მესამე და „მეოთხე“ ხელისუფლებებს შორის კონსენსუსი ჯერ კიდევ არ არის მიღწეული, რაც ადასტურებს რომ საკვლევი პრობლემა უმნიშვნელოვანესია. ამასთანავე, გამოიკვეთა მედიისა და სასამართლოს პროფესიული საქმიანობის მორალური კრიტერიუმები და პროფესიული ეთიკის სტანდარტები, წარმოჩინდა სასამართლო საკითხების გაშუქების თავისებურებები და მედიის გავლენა საზოგადოებაში მიმდინარე დემოკრატიულ პროცესებთან დაკავშირებით.

შესწავლილი და გაანალიზებული იქნა ჟურნალისტისა და მოსამართლის პროფესიაში მედიაეთიკისა და მედიასამართლის დილემები და ინტერესთა

კონფლიქტები; რა როლი აქვს პროფესიული ეთიკური კანონების დაცვის გამოყენებას სასამართლო სისტემის მიმართ ნდობის ამაღლებასა და განმტკიცებაში.

კვლევამ აჩვენა როგორ იყენებს მედია სამართლებრივ ბაზას პრაქტიკულ საქმიანობაში და პასუხი გაეცა საკვლევ კითხვებს. დადგინდა რა ეთიკური და სამართლებრივი რეგულაციები არსებობს საქართველოში, როგორია სასამართლო ხელისუფლების ურთიერთობის სტანდარტები მედიასთან მიმართებაში, როგორ იცავს ეთიკურ სტანდარტებს, ერთი მხრივ, მედია და მეორე მხრივ, სასამართლო და რა გავლენას ახდენს მედია საზოგადოების ცნობიერებასა და ქცევაზე.

შედეგად, ნაშრომში არსებული ჰიპოთეზა დადასტურდა - ჟურნალისტები არცთუ იშვიათად არაეთიკურები არიან სასამართლო თემატიკაზე მომზადებულ სიუჟეტებთან მიმართებაში და სასამართლოსაც აქვს გარკვეული გადაცდომები, კანონიდან გამომდინარე, მედიასთან მიმართებაში.

კვლევის ფარგლებში შესწავლილ იქნა ადგილობრივი და უცხოური თეორიული ნაშრომები და სიღრმისეულად გაანალიზდა პროფესიული საქმიანობის თეორიული საფუძვლები. ემპირიული კვლევების საფუძველზე დაიდო არაერთი პროფესიული დასკვნაც, რაშიც დაგვეხმარა თვისებრივი კვლევის მეთოდების გამოყენება ნაშრომში.

კვლევამ დაასაბუთა ნაშრომის მეცნიერული სიახლე - სასამართლო ხელისუფლებისა და მედიის წარმომადგენელთა ურთიერთობა და მათი პროფესიული სტანდარტები და სამართლებრივი რეგულაციები. პირველად შეიქმნა ნაშრომი, სადაც ასახულია ერთი მხრივ, რამდენად ობიექტური და ეთიკურია მედია სასამართლო ხელისუფლების მიმართ და მეორე მხრივ, რამდენად იცავს და ხომ არ ზღუდავს სასამართლო ხელისუფლება კანონის ფარგლებში მედიის უფლებებს.

კვლევამ გვაჩვენა, რომ ეთიკური ნორმების დაცვის პრობლემები გვხვდება როგორც მედიის, ასევე სასამართლო ხელისუფლების მხრიდანაც კანონით გათვალისწინებულ ფარგლებში, რასაც ადასტურებს ინტერვიუების შედეგები; ანუ სასამართლოსაც და მედიასაც აქვთ განსაკუთრებული მორალური ვალდებულებები და აუცილებელია, ერთი მხრივ, მედიამ საზოგადოებამდე მიიტანოს სიმართლე და მეორე მხრივ, სასამართლომ დაიცვას სიმართლე.

კვლევის შედეგად გამოიკვეთა, რომ ამ პროცესში უდიდესი როლი აქვს სპიკერ-მოსამართლის ინსტიტუტის არსებობას, რომელიც რამდენიმე წლის წინ დაინერგა საქართველოში მედიისათვის კომპეტენტური და ოპერატიული ინფორმაციის მიღების მიზნით.

დამტკიცდა, რომ სასამართლო სისტემისთვის აუცილებელია საზოგადოების სწორად ინფორმირება მედიის ჩართულობით, რაც ხელს შეუწყობს როგორც სისტემის ცნობადობის გაზრდას, ასევე ინსტიტუციის გაძლიერებას და საზოგადოებაში ნდობის ამაღლებას.

კვლევამ დაადასტურა, რომ უმთავრესია როგორც სასამართლო, ასევე მედიაც იყოს მიუკერძოებელი, ვინაიდან ჟურნალისტი არის მთავარი დამაკავშირებელი რგოლი სახელმწიფოსა და საზოგადოებას შორის, მოსამართლე კი თავის პროფესიულ თუ პიროვნულ თვისებებთან ერთად წარმოადგენს საზოგადოებაში სასამართლოსადმი ნდობისა და სასამართლოს ავტორიტეტის განმტკიცების მნიშვნელოვან საყრდენს.

კვლევამ აჩვენა, რომ კანონის უზენაესობაა დემოკრატიული საზოგადოების უმნიშვნელოვანესი პირობა ევროპეიზაციის გზაზე, რაც მიიღწევა მასობრივი ინფორმაციის თავისუფლებით, ინფორმაციის საჯაროობითა და მოქალაქეთა უფლებების დაცვით. ამ პროცესში მედიისა და სასამართლო ხელისუფლების ეთიკური კოდექსი წარმოადგენს თვითრეგულირების ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს მექანიზმს, რომელიც ხელს უწყობს მორალის, ზნეობრივი ნორმებისა და უმაღლესი სტანდარტების დაცვის პროცესს პროფესიული საქმიანობის განხორციელებისას.

კვლევის შედეგად დადგინდა, რომ მედია ზემოქმედებს სასამართლო ხელისუფლების საქმიანობაზე და ამით მეტად თუ ნაკლებად გავლენას ახდენს სასამართლოში მიმდინარე პროცესებზე.

ნაშრომში დასმული საკვლევი კითხვებიდან გამომდინარე ჩატარებულმა კვლევამ დაასაბუთა, რომ ყველა შეკითხვას გაეცა პასუხი. შედეგად გამოიკვეთა, რომ მიუხედავად ეთიკური რეგულაციების არსებობისა, ნაკლებად ხდება მისი პრაქტიკაში გამოყენება; აუცილებელია და მნიშვნელოვანი ჯანსაღი კომუნიკაცია სასამართლო ხელისუფლების წარმომადგენლებსა და მედიას შორის.

ჩატარებულმა კვლევამ დაადასტურა, რომ პროცესის დარეგულებისათვის დიდი როლი აქვს ჟურნალისტური ეთიკის ქარტიასაც, რომელმაც ეთიკის წესების დარღვევის დადგენის შემთხვევაში ფაქტები უნდა განაზოგადოს და უნდა მოახდინოს სხვა კოლეგების ინფორმირება. დასახვეწია ეთიკური რეაგირების მექანიზმებიც, რომლებიც შესაბამისობაში უნდა მოდიოდეს ადამიანის უფლებათა დაცვის საერთაშორისო სტანდარტებთან.

კვლევამ დაადასტურა ისიც, რომ ჟურნალისტებმა საჭიროა არამარტო ობიექტურად ასახონ ინფორმაცია სასამართლო ხელისუფლების შესახებ, არამედ პატივი უნდა სცენ დამოუკიდებელ ინსტიტუციას, როგორც ევროპეიზაციის გზაზე გამავალ უმთავრეს რგოლს და თავის მხრივ, სასამართლომ, კანონის ფარგლებში უნდა უზრუნველყოს მედიის ინფორმირება და ჟურნალისტთა უფლებების დაცვა, რაც მართლმსაჯულებას შესაძლებლობას მისცემს მასობრივი ინფორმაციის საშუალებები გამოიყენოს ეროვნული სამართლისა და კანონის უზენაესობის პრინციპების აღქმისა და აღიარებისათვის.

ინფორმაცია ნაშრომის აპრობაციის შესახებ

კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტის მასობრივი კომუნიკაციისა და ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის საგამოცდო კომისიაში, დაცულ იქნა სამი კოლოკვიუმი და ერთი თემატური სემინარი.

სამი კოლოკვიუმი (თითოეული არის სადისერტაციო ნაშრომის ნაწილი)

თემატური სემინარი (ემღვნება მომიჯნავე დარგის/ქვედარგის აქტუალურ საკითხს და არ წარმოადგენს სადისერტაციო თემის ნაწილს) - „**PR მენეჯერის როლი საჯარო სამსახურში**“.

სადისერტაციო ნაშრომის ძირითადი შინაარსი

გამოქვეყნებულია შემდეგ პუბლიკაციებში:

1. სამეცნიერო სტატია: „მედიისა და მართლმსაჯულების ურთიერთქმედების პროფესიულ-ეთიკური სტანდარტები“. ქეთევან ტყემელაშვილი, ჟურნალი „მართლმსაჯულება და კანონი“, N3 (75), (2022).
2. სამეცნიერო სტატია: „მოსამართლისა და ჟურნალისტის მორალი და პროფესიულ-ეთიკური დილემა“, ქეთევან ტყემელაშვილი, ხათუნა კაჭარავა, საქართველოს ბიზნესის მეცნიერებათა აკადემია, ჟურნალი მოამბე, N48, (2023)
3. სამეცნიერო სტატია: ”Scope of judicial freedom of speech and public expression of opinion by a judge in a case pending before the court“, Ketevan Tkeshelashvili, AMERICAN Journal of Public Diplomacy and International Studies Volume 01, Issue 04, 2023 ISSN (E): 2993-2157
4. სამეცნიერო სტატია: ”Legal basis of the media“, Ketevan Tkeshelashvili, Asian Journal of Research № 1-3, 2024
5. სამეცნიერო სტატია: ”Aspects of ethical and legal regulation of modern media“, Ketevan Tkeshelashvili, American Journal of Alternative Education Vol. 1, No. 1, March 2024

საერთაშორისო კონფერენცია:

კონფერენციის თემა: "Powers of the press service and the speaker-judge and cooperation in the judiciary", 15th -ICARHSE International Conference on Advance Research in Humanities, Applied Sciences and Education Hosted from New York, USA <https://conferencea.org> June, 28th 2023

სამეცნიერო ჟურნალების სარედაქციო საბჭოს წევრობა:

Editorial Board Member of Eurasian Journal of Media and Communications in Brussels, Belgium, From 2023

Editorial Board Member of International Journal of Development and Public Policy, from 2023

Editorial Board Member in European Journal of Interdisciplinary Research and Development, from 2024

Editorial Board Member in Eurasian Journal of Research, Development and Innovation (EJRDI), from 2024

Editorial Board Member in Web of Scientists and Scholars: Journal of Multidisciplinary Research, from 2024

Editorial Board Member of American Journal of Public Diplomacy and International Studies (2993-2157), from 2024

Editorial Board Member of Central Asian Journal of Social Science and History, from 2024

Caucasus International University

Faculty of Social and Human Sciences

Ph.D. Program in Mass Communication

Right of Authorship

Ketevan Tkeshelashvili

Media Ethics and Judiciary

Dissertation submitted for the academic degree of Ph.D. in Mass Communication

Scientific supervisor: **Khatuna Kacharava**

Doctor of Social Sciences, Professor of Caucasus International University

Tbilisi, Georgia, 2024

Scientific supervisor:

Khatuna Kacharava - Doctor of Social Sciences, Professor of Caucasus
International University

Official reviewers:

Laura Kutubidze - Academic Doctor of **Shota Rustaveli Theater and Georgia**
State Film University

Zaza Tsotniashvili - Doctor of Social Sciences in the field of Media, Professor of
Caucasus International University

The defense of the thesis will take place on October 7, 2024, at 14:00 PM, at the meeting at the Dissertation Council of the Faculty of Social and Humanities of the Caucasus International University.

Address: Georgia, 0141, Tbilisi, Chargali Street N73, Caucasus International University
First Building, Auditorium 305.

The dissertation is accessible at the library of the Caucasus International University.

Secretary of Dissertation board:

Zaza Tsotniashvili - Doctor of Social Sciences in the field of Media, Professor of Caucasus
International University

Annotation

In the following report "Media Ethics and Judiciary" will discuss the role and importance of the third and "fourth governments"; on the professional ethical standards of a journalist and a judge, what legal framework regulates the relationship between them; the special importance of the institution of speaker-judge and its role in shaping public opinion; on freedom of expression in the court and media.

Journalism as a profession includes various functions and obligations. It determines public opinion, intentions and desires. Journalism has the greatest leverage in managing society. Accordingly, the representatives of the "fourth government" have a special obligation to the society. In particular, this is the reason why they should have a thorough knowledge of the norms of professional ethics and should follow them. Ethical norms make journalistic activities quite transparent and ensure trust in them. Equally interesting are the legal and ethical standards and the legal framework that regulates the relations between these two "governments".

In the paper, we will pay special attention to the impact that the stories prepared by the journalist can have on the formation of public opinion towards the judiciary. A number of specific facts will be discussed, where it will be clearly confirmed how much positive or negative impact the material prepared in a similar way can have on the society. We will discuss how far it will be possible to protect human rights without interfering with each other's interests.

The role of media law at all stages of modern development is so great that people sometimes do not even realize how closely they are connected with the process of receiving and transmitting information. In each case, it is important to protect the legal aspects of the parties involved in it. Forms of accuracy, objectivity and providing information in understandable language are mandatory from the side of the media. It is unacceptable for the media not to give listeners, viewers, or readers the opportunity to draw their own conclusions and provide information as the subjective side of the story.

The ethical code of the media represents one of the mechanisms of self-regulation. It generally promotes the observance of professional morals, moral norms, and the highest standards during the implementation of journalistic activities, and in addition to theoretical scientific knowledge, it also includes practical recommendations. Ethical journalism must be based on the protection of moral values. Therefore, each journalist should have a well-versed professional responsibilities, the fulfillment of which is obliged by the Code. The purpose of the Code of Ethics is to influence the means of communication and behavior of media representatives and to improve and implement professional standards as much as possible. The function of the Code is also implementation of professional solidarity and dignity on the high standards. It must be said that the Code of Ethics does not have legal authority and takes less into account imposing sanctions and any punitive measures to those journalists who violate the provisions of the Code.

In turn, the judge has the great responsibility in the administration of justice. At any moment, whether it is the performance of official duties or the implementation of other activities, he bears the greatest responsibility. The judge, together with his professional and

personal qualities, is an important basis for society's trust in the court and strengthening the judiciary. That is why any of his behavior and actions, publicly expressed opinion or statement directly affects the image and reputation of a judge, since society also generalizes the impression received when observing one particular judge to the entire system.

In all countries, ethical codes define the essence of the journalistic mission and how professional ethics should be implemented. In a way, it helps the journalist to develop moral reflexes correctly. On the other hand, the Code represents a set of criteria, according to which the work of a journalist should be evaluated.

In addition, the protection of the rights of mass media based on free, sound criticism and open discussion will be presented, as public trust in the judiciary is a guarantee of stability in the country, in which the role of the media is crucial and decisive.